

For mye av en god ting?

Evaluering av forskrift om landings- og sluttseddel
(landingsforskriften) trådt i kraft 1.1.2015

Marianne Svorken, Patrick Berg Sjørdahl & Edgar Henriksen

Nofima er et næringsrettet forskningsinstitutt som driver forskning og utvikling for akvakulturnæringen, fiskerinæringen og matindustrien.

Nofima har om lag 350 ansatte.

Hovedkontoret er i Tromsø, og forskningsvirksomheten foregår på fem ulike steder: Ås, Stavanger, Bergen, Sunndalsøra og Tromsø

Hovedkontor Tromsø:

Muninbakken 9–13
Postboks 6122 Langnes
NO-9291 Tromsø

Ås:

Osloveien 1
Postboks 210
NO-1431 ÅS

Stavanger:

Måltidets hus, Richard Johnsgate 4
Postboks 8034
NO-4068 Stavanger

Bergen:

Kjerreidviken 16
Postboks 1425 Oasen
NO-5844 Bergen

Sunnalsøra:

Sjølseng
NO-6600 Sunndalsøra

Felles kontaktinformasjon:

Tlf: 02140
E-post: post@nofima.no
Internett: www.nofima.no

Foretaksnr.:

NO 989 278 835

Rapport

	ISBN: 978-82-8296-423-4 (trykt) ISBN: 978-82-8296-424-1 (pdf) ISSN 1890-579X
<i>Tittel:</i> For mye av en god ting? Evaluering av forskrift om landings- og sluttseddel (Landingsforskriften) trådt i kraft 1.1.2015	<i>Rapportnr.:</i> 41/2016
	<i>Tilgjengelighet:</i> Åpen
<i>Forfatter(e)/Prosjektleder:</i> Marianne Svorken, Patrick Berg Sjørdahl & Edgar Henriksen	<i>Dato:</i> 19. oktober 2016
<i>Avdeling:</i> Næring og bedrift	<i>Ant. sider og vedlegg:</i> 18+44
<i>Oppdragsgiver:</i> Fiskeri- og havbruksnæringens forskningsfond (FHF)	<i>Oppdragsgivers ref.:</i> FHF 901219
<i>Stikkord:</i> Landingsforskriften, evaluering, produksjonsbedrifter	<i>Prosjektnr.:</i> 11641
<i>Sammendrag/anbefalinger:</i> Nærings- og fiskeridepartementet fastsatte i mai 2014 en ny forskrift om landings- og sluttseddel (Landingsforskriften) som innebærer endrede krav til journalføring og til merking, lagring og adskillelse samt nye krav til vekter og prøvetaking innenfor pelagiske fiskerier. Hensikten med denne rapporten var å kartlegge hvilke konsekvenser de endrede kravene kan få for produksjonsbedrifter samt å studere innføringen av den nye forskriften. Totalt er det gjennomført 31 bedriftsintervju. I dag har flesteparten av bedriftene dispensasjon fra det nye journalføringskravet. Mangel på tekniske løsninger er en utfordring og det oppgis at under dagens forhold vil det være svært ressurskrevende å etterleve dette kravet. I tillegg vil rasjonaliseringsprosessen settes tilbake i tid. Kravet om merking, lagring og adskillelse er det en større andel som etterlever, men for bedrifter som mottar mange og små fangster er det vanskelig. Spesielt gjelder dette for bedrifter på sørlandskysten med stort artsmangfold. Generelt opplever bedriftene mye usikkerhet omkring den nye forskriften og at informasjonen har vært mangelfull og kommunikasjonen med Fiskeridirektoratet oppleves som vanskelig. Innføringen av den nye landingsforskriften har ikke gått knirkefritt og basert på våre intervju ser vi derfor et behov for at myndighetene innleder et samarbeid med fiskesalgslagene og næringsorganisasjonene for å jobbe videre med forskriften slik at den blir mer grovmasket og bedre tilpasset dagens realiteter.	
<i>English summary/recommendation:</i> The aim of this project was to evaluate the new landing regulations in the Norwegian white fish industry. The evaluation is based on interviews with a selected group of companies that produce different kinds of fishery products.	

Forord

Dette arbeidet er utført på oppdrag fra Fiskeri- og Havbruksnæringens Forskningsfond (FHF). Vi takker for oppdraget.

Data i rapporten er basert på intervju med ulike produksjonsbedrifter over hele landet. Totalt er det gjennomført 31 bedriftsintervju. I tillegg er det foretatt intervju med tre fiskesalgslag og fem inspektører fra Fiskeridirektoratet. Gjennom disse intervjuene har det vært mulig å skaffe seg et innblikk i prosessene omkring innføringen av den nye landingsforskriften samt hvilke konsekvenser den kan få for bedriftene. Vi takker alle som har stilt opp og tatt seg tid til å snakke med oss.

Takk også for faglige innspill fra referansegruppen bestående av Sverre Johansen (Sjømat Norge), Ørjan Nergaard (Norway Seafood), Kjell Henry Berggren (Brødrene Berggren), Jorgen Meinert (NSL), Charles Ingebrigtsen (Norges Råfisklag) og Leif Godvik (Gunnar Klo AS). Fiskeridirektoratet var invitert med i referansegruppen som observatør, men fant det ikke naturlig å delta.

Innhold

1	Innledning	1
1.1	Problemstilling.....	1
2	Gjennomføring	2
3	Bedriftenes synspunkter	3
3.1	Informasjon og kommunikasjon.....	3
3.2	Dispensasjon.....	4
3.3	Produksjon.....	5
3.3.1	Veieplikt.....	6
3.3.2	Journalføring.....	6
3.3.3	Adskillelse, merking og lagring	6
3.4	Kontroller.....	7
3.5	Egnethet og forbedring	7
4	Salgslag	9
4.1	Norges Råfisklag	9
4.2	Norges Sildesalgslag	10
4.3	Skagerrakfisk.....	11
5	Fiskeridirektoratet	13
5.1	Informasjon og kommunikasjon.....	13
5.2	Kontroll og etterlevelse	14
5.3	Kontrollutbytte	14
5.4	Egnethet og forbedring	15
6	Oppsummering og vurdering	16
6.1	I etterpåklokskapens klare lys	16
6.2	Praktiske utfordringer	16
6.3	Anbefalinger	17
7	Referanser	18
8	Vedlegg	i
8.1	Forskrift om landings- og sluttseddel (Landingsforskriften)	i
8.2	Veiledning til føring av journal – forskrift om landings- og sluttseddel (Landingsforskriften)	xvi
8.3	Veiledning om krav til vekter og adskillelse, merking og lagring av fisk – forskrift om landings- og sluttseddel (Landingsforskriften)	xxxiii

1 Innledning

Nærings- og fiskeridepartementet fastsatte i mai 2014 en ny forskrift om landings- og sluttseddel (Landingsforskriften). Denne nye landingsforskriften innfører blant annet et journalkrav som representerer en betydelig endring fra tidligere forskrifter. I tillegg inneholder den endrede krav til merking, lagring og adskillelse samt nye krav til vekter og prøvetaking innenfor pelagiske fiskerier.

Bakgrunnen for den nye forskriften er at det er ønskelig med flere kontrollpunkter i produksjonen av fisk. Formålet med forskriften er at en ønsker å forhindre urapportert fiske som med jevne mellomrom har fremstått som et problem i næringen (Dreyer, 2015; Ekerhovd *et al.*, 2015; Svorken & Hermansen, 2014). Etter at store deler av fisket ble lukket rundt 1990 har det eksistert et sluttseddelregister med krav til registrering av fisk. De første årene med dette registeret var det salgslagene som i stor grad bestemte hvordan registreringene skulle foregå og hva som ble registrert. Dette førte til ulike praksiser avhengig av hvilket salgslag som ble benyttet. I januar 2004 kom det derfor en ny sluttseddelforskrift der Fiskeridirektoratet satt med kontrollansvaret slik at tolkningene og reglene skulle være lik i hele landet. Gjennom den nye forskriften har man oppnådd gode kontrollparametere som for eksempel krav til fangstdagbok og sporing i fartøyleddet. Kontrollparameterne i produksjonsleddet har imidlertid vært mye omdiskutert. Arbeidet med den nye landingsforskriften startet allerede i 2006 og i 2008 var den på høring. Forslagene til den nye forskriften innebar en vesentlig endring i krav til internsporing i kjøperleddet, og det var vanskelig å finne frem til gode løsninger, blant annet teknologiske, som gjorde kjøperne i stand til å etterleve kravene. I perioden fra 2008 til 2014 har forskriften fortsatt gjennomgått enkelte endringer, men innholdet i forskriften som nå er satt i kraft er i stor grad det samme med hensyn til ønsket om styrket internkontroll.

Som nevnt inneholder den nye landingsforskriften flere nye krav som produksjonsbedriftene må innrette seg etter. Det er spesielt § 16. Journal og § 17. Adskillelse, merking og lagring som har vært omdiskutert. Det har blitt hevdet at det nye regelverket ikke er gjennomførbart i praksis, spesielt ikke for mindre mottak med få ansatte og under de mest hektiske sesongene. I tillegg vil man trenge tid til å få systemer og utstyr på plass. Det har derfor vært mulig å søke om dispensasjon fra de nye kravene i inntil to år.

1.1 Problemstilling

Ettersom forskriften omfatter et stort antall bedrifter av ulik størrelse, produksjon og geografisk plassering, er det naturlig at også utfordringene varierer. Selv om det har vært mange diskusjoner omkring den praktiske gjennomføringen av de nye kravene, er det ikke gjennomført en systematisk kartlegging av hvilke konsekvenser den faktisk har for de som må innrette seg etter de nye kravene. Det er derfor vanskelig å vite om utfordringene er de samme over hele landet eller om det er bedrifter som enkelt kan implementere de nye kravene i sin produksjonen.

I denne undersøkelsen er målet å dokumentere oppfatninger om hvilke konsekvenser den nye landingsforskriften har, eller kan få, blant ulike aktører i hele landet. I tillegg ønsker vi å studere innføringen av forskriften og hvordan den operative kontrollenheten har praktisert den med hensyn til de nye kravene.

2 Gjennomføring

Målet med denne undersøkelsen er å kartlegge hvilke konsekvenser de nye kravene i landingsforskriften har for de ulike aktørene i næringen. Landindustrien består av et stort antall produksjonsbedrifter med svært ulik produksjon. Man skiller som regel mellom hvitfiskindustrien og pelagisk sektor, men også mellom nord og sør. Innenfor hvitfisksektoren er det igjen store forskjeller med hensyn til størrelse, geografi og produksjon. I Nord- og Midt-Norge skiller man gjerne mellom filetindustri og konvensjonell produksjon. I tillegg er det mange som pakker og selger fersk fisk rund, gjerne rett ut av landet. I Sør-Norge er industrien mer preget av små engrosbedrifter som gjerne har både mottak, utsalg og catering selv. Disse bedriftene har i tillegg et større mangfold av arter, så vel som produkter, enn det som er vanlig i nord. Ettersom forskriften har vært virksom i kun kort tid, samt at det har vært åpnet for dispensasjoner fra de mest omdiskuterte kravene, er det mest hensiktsmessige å måle aktørenes egen oppfatning og erfaring med de nye reglene. Dette har blitt gjort gjennom samtaleintervju med bedrifter og kontrollenheten. Siden forskriften omfatter hele landindustrien i Norge var det viktig med et utvalg som dekket ulike geografiske områder og ulike produksjoner, for å få med mangfoldet og bredden i problemstillingen. Hovedtyngden av de intervjuede bedriftene er lokalisert i Norges Råfisklags distrikt fra Vesterålen og nordover (sone 5 og nordover). Det er her fiskeriaktiviteten er størst og bakgrunnen for forskriften bygger i stor grad på erfaringer gjort i denne delen av næringen. Forskriften har imidlertid også stor betydning for produksjonsbedrifter lengre sør i landet. Selv om fiskeriaktiviteten her ikke er like synlig i de nasjonale statistikkene som de store fiskeriene i nord, vil de nye kravene muligens bety enda mer for de lokale mottakene i sør. Det er rimelig å anta at kravene i mindre grad er tilpasset produksjonen i sør, som i nasjonal sammenheng er svært liten. I tillegg implementeres forskriften i pelagisk industri som har en helt annen produksjon enn hvitfiskindustrien og derfor står ovenfor andre utfordringer når det kommer til nye krav.

Det er ikke bare produksjonsbedriftene som berøres av de nye reglene, også kontrollverket får et annet regelverk å forholde seg. En del av bakgrunnen for den nye landingsforskriften, er ønsket om flere kontrollpunkter i produksjonen. For å få med den kontrollmessige betydningen av de nye kravene, har vi intervjuet noen av inspektørene i Fiskeridirektoratets ytre etat. Resultatene kan ikke generaliseres til resten av Fiskeridirektoratet, men er basert på enkeltpersoners subjektive meninger og erfaringer med hensyn til innføringen av den nye landingsforskriften.

Representanter for Norges Råfisklag, Norges Sildesalgslag og Skagerrakfisk er blitt intervjuet for å få et innblikk i fiskesalgslagenes erfaring med de nye kravene.

Fiskeridirektoratets hovedkontor har vært en sentral aktør i innføringen av den nye forskriften. I dette prosjektet var imidlertid oppdraget å belyse bedriftsinterne konsekvenser og det var ønskelig å få et innblikk i hvordan forskriften praktiseres av dem som håndhever den i det daglige. Prosessene som har vært gjennomført av Fiskeridirektoratet sentralt i forkant av iverksettelsen og underveis er derfor ikke belyst fra deres ståsted. Prosessen er heller ikke belyst fra Nærings- og fiskeridepartementets side.

3 Bedriftenes synspunkter

I dette kapitlet presenteres bedriftenes synspunkter på innføringen og effekter av den nye landingsforskriften. Totalt er det gjennomført 31 intervju med produksjonsbedrifter i hele landet. Hovedtyngden av respondentene er fra de tre nordligste fylkene. Det er gjennomført 20 intervju med hvitfiskprodusenter nord for Bodø. Av disse er fire lokalisert i Finnmark, seks i Troms og ni i Nordland. I tillegg er det gjennomført intervju med et konsern som har flere produksjonsbedrifter lokalisert i ulike fylker. Den minste bedriften mottar rundt 900 tonn i året og har fem ansatte, mens den største bedriften mottar rundt 25.000 tonn i året og har 350 ansatte. De fleste bedriftene mottar imidlertid rundt 2–6.000 tonn hvitfisk i året, hvorav det meste landes i første halvår. En av bedriftene kombinerer hvitfisk og pelagisk produksjon.

Sør for Bodø er det gjennomført 9 intervju fordelt på fylkene Nordland, Nord-Trøndelag, Sør-Trøndelag, Rogaland, Sogn- og Fjordane, Vestfold og Vest-Agder. Fire av disse er i bedrifter som har en variert produksjon og som mottar mange og små fangster fra den lokale flåten. Videre er det en større bedrift som produserer klippfisk og pelagisk, mens de resterende produserer fersk, filet og fiskemat og mottar fra 2 til 8.000 tonn i året.

Når det gjelder pelagisk industri er det foretatt intervju med to store pelagiske konsern som har flere produksjonsanlegg samt to bedrifter som har pelagisk produksjon i tillegg til hvitfiskproduksjon.

3.1 Informasjon og kommunikasjon

Ut fra intervjuene kommer det tydelig frem at det ble sendt ut et rundskriv via e-post eller brev fra Fiskeridirektoratet til bedriftene. Ikke alle oppgir at de fikk informasjon skriftlig, men det er rimelig å anta at denne offisielle informasjonen har vært sendt til alle. Uavhengig av dette svarer hele 23 av hvitfiskprodusentene at det var lite eller dårlig informasjon omkring innføringen. Mange oppgir at de derfor inviterte Fiskeridirektoratet til et møte for å snakke om de nye kravene. 17 av bedriftene har hatt møte eller besøk, enten av Fiskeridirektoratet lokalt eller sentralt. Det oppgis imidlertid at det ikke har vært mulig å få konkret informasjon om hvordan kravene bør innfris, for eksempel tekniske råd, dette er opp til bedriftene. Det virker også som at det er vanskelig eller umulig å få forhåndsgodkjenning dersom man skal investere i nytt utstyr. Det ble uttrykt stor irritasjon over at bedriftene risikerte å investere store summer i ombygginger og oppbygging av nye linjer, for deretter å stå i fare for å få det underkjent i ettertid.

Det ble gitt uttrykk for mye frustrasjon når det gjelder kommunikasjonen med Fiskeridirektoratet omkring forskriften. Rundt en tredjedel oppgir at kommunikasjonen med Fiskeridirektoratet har vært dårlig eller vanskelig. Enkelte kommenterer at de som har satt forskriften i kraft ikke har forståelse for produksjon og hva som er mulig å gjennomføre. Videre oppgir 9 bedrifter at kommunikasjonen med de lokale inspektørene har vært bra, men at det har vært vanskelig å forholde seg til Fiskeridirektoratets hovedkontor i Bergen. De oppgir at de lokale inspektørene gjerne forstår utfordringene, men at det er vanskelig å få forståelse for dette videre i systemet. Det oppgis i tillegg at det er vanskelig å få svar på spørsmål, også fra de lokale, og at det virker som om Fiskeridirektoratet selv ikke vet hvordan de skal løse utfordringene som dukker opp. En nevner at det virker som om de lokale inspektørene også er i villrede og at de vegrer seg for å gi råd til bedriften i tilfelle det ikke stemmer. Enkelte kommenterer også at de får ulike beskjeder avhengig av hvem de snakker med, mens om lag en tredjedel av bedriftene oppgir at de ikke får svar eller blir hørt når de kommer med

tilbakemeldinger. Også to av bedriftene som ikke har dispensasjon fra noen av kravene kommenterer at det er vanskelig å nå frem og at Fiskeridirektoratet oppfattes å ha opptrådt litt hoverende og pålagt næringen å innrette seg etter forskriften uten å veilede.

Enkelte av bedriftene som faktisk innfrir de nye kravene, og har innrettet seg etter dem, oppgir også at det har vært vanskelig å kommunisere med Fiskeridirektoratet og at de møter liten praktisk forståelse, spesielt fra direktoratet sentralt.

Når det gjelder de pelagiske bedriftene svarer tre at informasjonen har vært dårlig og to at kommunikasjonen med Fiskeridirektoratet har vært tung.

3.2 Dispensasjon

Som nevnt har det vært mulig å søke om dispensasjon fra de nye kravene i forskriften. Noen av bedriftene oppgir at de ikke har dispensasjon, men har fått en utsettelse på journalføringskravet.

Tabell 1 Antall dispensasjoner fra landingsforskriftens § 16 og 17 blant hvitfiskprodusenter nord for Bodø

Dispensasjon	Ja	Nei	Vet ikke	Totalt
§ 16. Journalføring	16	3	1	20
§ 17. Merking, lagring og adskillelse	7	11	2	20

Blant bedriftene i nord er det et stort flertall som har dispensasjon fra journalføringskravet. Det er kun 3 bedrifter som ikke har denne dispensasjonen. Blant disse er det ett større konsern, en bedrift som kun produserer fersk rundpakket fisk og en som produserer filet og fersk rundpakket. Konsernet oppgir imidlertid at journalføringskravet er krevende og at de ikke er helt i mål når det gjelder å oppfylle det. De to andre bedriftene som ikke har dispensasjon løser dette ved manuell føring.

Blant årsakene til at det er søkt om dispensasjon svarer 10 bedrifter at mangel på tekniske løsninger gjør at det er svært ressurskrevende eller umulig å oppfylle kravet. Ellers er det gjennomgående at dette kravet er svært vanskelig å gjennomføre og vil være svært ressurskrevende. Enkelte bedrifter påpeker at man blir satt tilbake i tid som følge av mye manuell registrering. En av bedriftene svarer at det burde la seg implementere i de tekniske systemene de allerede har, men at det er vanskelig å få svar på hvordan myndighetene faktisk vil ha det.

Når det gjelder § 17 oppfylles denne i større grad enn § 16. Kun 7 av bedriftene har dispensasjon fra dette kravet. Av de som ikke har dispensasjon er det imidlertid en bedrift som påpeker at de har fått fritak fra deler av kravene på bakgrunn av spesielle logistikkutfordringer. Tre bedrifter oppgir at de fikk avslag om dispensasjon fra dette kravet, blant annet fordi Fiskeridirektoratet mente at produksjonen var så pass oversiktlig at kravet burde være greit å innfri.

Tabell 2 Antall dispensasjoner fra landingsforskriftens §§ 16 og 17 blant hvitfiskprodusenter sør for Bodø

Dispensasjon	Ja	Nei	Vet ikke	Totalt
§ 16. Journalføring	6	3	-	9
§ 17. Merking, lagring og adskillelse	3	6	-	9

Også blant bedriftene lengre sør i landet er det en overvekt som har dispensasjon (eller utsettelse) fra journalføringskravet. Blant de som ikke har søkt om dispensasjon er det en klippfiskprodusent som

tilpasset seg ved å endre rutiner, en filetprodusent som har laget et eget Excel-basert system og en produsent av hvitfisk til pakking og krabbeprodukter som også har et eget merkesystem. Blant de andre bedriftene oppgir tre at det ikke finnes tekniske systemer for å løse kravet på en hensiktsmessig måte.

Også blant bedriftene i sør er det færre som har dispensasjon fra § 17. To av bedriftene oppgir imidlertid at de har dispensasjon fra samtidighetskravet i § 8. *Utfylling av landings- og sluttseddel.* Dette er bedrifter som produserer svært mange produkter og som er både mottak, bearbeidere, grossister og detaljister. De mottar gjerne mange små fangster og har ikke mulighet til å holde mottaket bemannet til enhver tid. Det oppgis også at det er vanskelig å få skrevet sluttsedler løpende når det står mange båter og venter med fangst på kaia.

Ingen av de pelagiske bedriftene har dispensasjoner fra de nye kravene i landingsforskriften.

3.3 Produksjon

Ettersom en stor andel av bedriftene har benyttet seg av dispensasjonsmuligheten er det ikke forventet at produksjonen har blitt påvirket av de nye kravene frem til nå. I denne delen ble bedriftene bedt om å svare på hvordan de har tilpasset seg til nå, men også hvordan de må tilpasse seg, og hvordan produksjonen kan bli påvirket, dersom forskriften forblir uendret. Hele 19 av hvitfiskprodusentene oppgir at de på en eller annen måte har tilpasset seg eller prøver å tilpasse produksjonen etter den nye forskriften, mens 10 bedrifter ikke har gjort noen endringer. De tilpasningene som har blitt gjort er knyttet til endring i rutiner eller rene investeringer for å imøtekomme nye krav. Blant nye investeringer nevner fem at de har oppgradert eller kjøpt ny grader, mens tre oppgir at de har måttet sette gammelt utstyr ut av drift. Videre nevnes det nye pallevekter, ny sløyelinje, nye kar, større lager samt investering i nye programvarer. Av andre tilpasninger oppgir to bedrifter eget system for journalføring, en med veielapp og en benytter seg av Excel. I tillegg oppgis ressurser på opplæring, forståelse av forskriften og ekstra personell på kaia.

Blant de pelagiske bedriftene oppgir halvparten at de har måttet endre vekrutiner, mens de to andre har fortsatt produksjonen som før.

Det kommer tydelig frem at dersom de nye kravene skal gjennomføres vil dette påvirke effektiviteten og driftskostnadene. Blant hvitfiskprodusentene svarer 22 at effektiviteten reduseres vesentlig, mens 18 oppgir at driftskostnadene kommer til å gå opp. I denne sammenhengen svarer 11 at små fangster vil være mer krevende og enkelte oppgir at de må vurdere hvorvidt de har mulighet til å ta imot fangster fra de minste fartøyene i toppsesongen.

Når det gjelder fleksibiliteten, oppgir 13 av bedriftene at denne vil påvirkes. Dette gjelder særlig for de fire bedriftene som har en allsidig produksjon med mange produkter. En av dem påpeker at det er fleksibiliteten som er deres styrke, og at det blir vanskelig eller umulig å drive produksjon dersom de skal innfri de nye kravene. Det nevnes også at kvaliteten på sluttproduktet til forbruker kan forringes og ferskhetsgraden reduseres ettersom det vil ta lengre tid å få varene ut av bedriften. Ferskheten kan også være et problem for bedrifter som produserer fersk fisk og/eller konvensjonell fisk. Dersom fisken ikke kan tas i produksjon umiddelbart risikerer man at kvaliteten forringes slik at den ikke kan brukes til det best betalte produktet som for eksempel fersk eller prima kvalitet.

For de pelagiske bedriftene rammes ikke fleksibiliteten, men to av bedriftene oppgir at effektiviteten går ned og driftskostnadene opp som følge av at vekten må tareres så ofte som hver halvtime.

Blant bedriftene som ikke har dispensasjon fra noen av kravene, oppgir to at effektiviteten har gått ned, mens fire oppgir at den er uendret. En av dem svarer også at fleksibiliteten er påvirket, mens ingen oppgir at det er forskjell i håndtering mellom store og små fangster. For halvparten av disse har driftskostnadene gått opp.

3.3.1 Veieplikt

Når det gjelder veiepliktkravet virker det som at de fleste har tilpasset seg dette greit. Mange av bedriftene nevner ikke dette eller har allerede systemer som tilfredsstillende de nye kravene, men to av hvitfiskprodusentene i nord oppgir at de har måttet sette gradere som var relativt nye ut av drift og gått over til pallevekt, noe som gjør at de blir satt tilbake i forhold til den tekniske utviklingen de har vært gjennom.

De nye veiereglene for pelagiske arter tas derimot opp av to av respondentene som en ekstrabelastning. Dette fordi vekten må tilbakestilles så ofte som hver halvtime, noe som påvirker effektiviteten og er en ekstra kostnad for bedriftene.

3.3.2 Journalføring

Dette er det kravet som virker å være vanskeligst for flest bedrifter å gjennomføre. Enkelte har tilpasset sine egne systemer og lagt inn endrede rutiner, men mangel på tekniske løsninger er en utfordring for mange. 11 av bedriftene i nord oppgir at dersom journalføringskravet skal innfris under dagens omstendigheter vil det kreve svært mye ekstra ressurser, rundt et årsverk, og det vil bli en stor papirmølle. Det nevnes at rasjonaliseringsprosessen i produksjonen blir satt tilbake i tid. To av bedriftene oppgir at de sannsynligvis har systemer, men de er likevel usikre på hvordan de skal brukes og hva Fiskeridirektoratet faktisk ønsker.

3.3.3 Adskillelse, merking og lagring

Dette kravet er det flere som etterlever, men det er noen som hevder at det er svært vanskelig å gjennomføre. Totalt oppgir 20 av bedriftene at dette kravet lar seg gjennomføre. De fleste har ikke gjort noen store endringer for å etterleve dette, men 3 av bedriftene oppgir at de har investert i, eller planlegger å investere i, nytt utstyr. En annen har ansatt en ekstra person for å ivareta kravet, mens en oppgir at selv om de prøver å holde seg innenfor er det et problem når fangstene blir for store. Fire av bedriftene som oppgir at dette kravet er problematisk, er bedrifter med en svært sammensatt produksjonslinje og som mottar mange små fangster. Det kommer frem at det ikke er mulig å holde svært mange fangster som skal til ulike produkter adskilt gjennom hele produksjonen. I tillegg er det tre større produsenter av tørrfisk, saltfisk og filet som oppgir at det ikke er mulig å gjennomføre så lenge man mottar mange små og store fangster samtidig, i alle fall ikke uten at effektiviteten reduseres drastisk.

Av bedriftene i pelagisk sektor er det en som oppgir at kravet til vanlig ikke byr på store problemer, men adskillelse og lagring kan være utfordrende i tilfeller hvor fangsten inneholder en stor mengde ukurans. I ett intervju trekkes det også fram utfordringer knyttet til regelverket som omhandler prøvetaking for å fastsette mengder av bifangst og deler av fangsten som ikke anvendes til konsum.

3.4 Kontroller

Kontroller opp mot den nye landingsforskriften vil naturlig nok være preget av de omfattende dispensasjonsmulighetene. Tre bedrifter oppgir at de ikke har hatt noen kontroller, mens ti av bedriftene oppgir at de har vært som før. Tre bedrifter har ikke svart på dette. Syv av bedriftene som har opplevd kontroller oppgir at det har gått greit. Én oppgir at det er mange kontroller og at det påvirker effektiviteten, mens en sier at de har hatt kontroller der inspektørene ønsket å se hvordan de hadde løst det ettersom de selv ikke visste hvordan forskriften skulle etterleves. Videre oppgir tre at de har fått pålegg eller anmerkninger. Av disse har to fått varsel om bot, men begge disse sakene er per juni 2016 til behandling ettersom bedriftene skulle hatt dispensasjon fra disse påleggene.

3.5 Egnethet og forbedring

Avslutningsvis i undersøkelsen ble bedriftene spurt om deres oppfatning av hvorvidt forskriften, slik den framstår i dag, er egnet til å forhindre urapportert fiske. De ble også spurt om deres synspunkter på eventuelle endringer eller forbedringer på dagens forskrift, eventuelt et annet system.

På spørsmålet om hvorvidt forskriften er egnet til formålet er hvitfiskbedriftene i stor grad samstemte. 24 av de spurte oppgir at de ikke ser på den som formålstjenlig. Oppfatningen om egnethet er tilnærmet lik mellom store og små bedrifter, det er heller ingen forskjeller mellom nord og sør. Riktignok svarer et av de større mottakene at forskriften kan være konkurransevridende i favør av de mindre aktørene da større anlegg kontrolleres oftere. En av de mindre bedriftene bemerker derimot at dersom forskriften er egnet, må det i så fall være for de større. I enkelte av intervjuene med bedrifter sør for Bodø kommenteres det at forskriften er mer rettet mot ensartete fiskerier, og således mer egnet for bedrifter i nord. De resterende respondentene har ingen formening.

Respondentene i pelagisk sektor er mindre unisone. En av de spurte oppgir, i likhet med hvitfiskbedriftene, at forskriften ikke er egnet. Derimot svarer to andre bedrifter at den er egnet eller middels egnet. Det er bedriftene med kun pelagisk produksjon, altså ikke kombinert med hvitfisk, som er mest positivt innstilt til forskriften.

Uoppfordret sier fire av bedriftene at forskriftens journalkrav potensielt sett kan føre til mer uregelmessigheter, både tilsiktet og utilsiktet. Det pekes her på den store mengden informasjon som hos noen må føres inn manuelt. Dette skaper anledning for en potensielt stor grad av feilrapportering, både tilsiktet og utilsiktet. Det blir av enkelte også trukket fram at man ved et slikt kontrollregime "gjør alle til kjeltringer".

På spørsmålet om eventuelle forbedringer til dagens forskrift eller andre virkemidler er svarene langt mer sprikende. Likevel er det enkelte forslag som går igjen. I tråd med det som kom fram under spørsmålene om innføringen svarer fem bedrifter at forskriften burde inneholdt klarere krav til godkjente systemer, samt at næringen og systemutviklere burde vært mer involvert i forkant. Med dette følger det og påstander om at forskriften i liten grad er tilpasset dagens produksjonsflyt i fiskemottakene og produksjonsanleggene.

Som en mulig løsning på utfordringene med tanke på ulike/manuelle løsninger, svarer fem bedrifter at det burde eksistert typegodkjent utstyr og elektroniske datasystemer hvor informasjonen automatisk

blir oversendt Fiskeridirektoratet. En av respondentene trekker fram at dagens system blir "halvt om halvt", hvor muligheten for manuell loggføring skaper grobunn for juks.

Syv bedrifter anser en økt tilstedeværelse av kontrollørene som en bedre og mer hensiktsmessig kontrollmekanisme enn dagens system. Hovedargumentet er at både hyppigere og mer synligere kontroller vil ha en preventiv virkning samt økte muligheter for at ulovligheter blir oppdaget. Flere av disse legger til at eventuelle kontroller burde fokusere mer på aktiviteten på havet og landingsøyeblikket framfor økte kontroller innad i bedriftene. Ut fra intervjuene med bedriftene i sør kommer det fram at enkelte ser på fiskerikriminalitet som et langt større problem i næringen i nord, som følge av at det i sør er såpass små kvanta sammenlignet med nord. En respondent ønsker et differensiert regelverk som tar høyde for de geografisk betingede ulikhetene i fiskerinæringen.

Fire bedrifter gir konkrete forslag til endringer i forskriften. I hvitfisksektoren er det to bedrifter som ønsker bortfall av- eller lemping på samtidighetskravet, samt en som foreslår at forskriften ikke skal gjelde for kvotefrie fiskeslag. I pelagisk sektor er det en bedrift som foreslår oppmyking av kravene rundt tarering av transportbåndvekt hver halvtime, samt endring av kravet om artsbestemmelse. Med unntak av disse svarene er det ingen registrerte forskjeller mellom hvitfiskbedrifter og bedrifter i pelagisk sektor.

4 Salgslag

Ettersom det er fiskesalgslagene som organiserer førstehåndsomsetningen av fisk samt at de har en kontrollerende funksjon overfor næringen, har det vært naturlig å også snakke med dem om den nye landingsforskriften. Vi har kun snakket med en representant i hvert av de tre største salgslagene.

4.1 Norges Råfisklag

Norges Råfisklag har hatt kjennskap til den nye forskriften helt siden den var under planlegging i 2007. Salgslaget fikk informasjon gjennom Fiskeridirektoratets planlegging og ble involvert første gang da den var ute på høring i 2008.

Norges Råfisklag sin rolle har vært å fremme forslag til innhold. De har prøvd å være en pådriver for å gjennomføre forskriften, men også å bidra med næringsforståelse ved utforming. I forbindelse med innføringen har de i hovedsak hatt intern opplæring med jevnlig oppdateringer til de ansatte som har kontrolloppgaver relatert til forskriften. I tillegg har de fått noe informasjon fra Fiskeridirektoratet.

Norges Råfisklag har ikke hatt en aktiv informasjonsrolle til bedriftene, men har besvart henvendelser fra næringen. I hovedsak er det fiskekjøperne som har tatt kontakt, men også en del systemleverandører. Fiskekjøperne har uttrykt manglende forståelse og kommunikasjon rundt innføring av forskriften og har generelt klaget på at det er ulik informasjon fra ulike aktører.

Når det gjelder kontrollen har Norges Råfisklag hatt intern opplæring i forskriften, men påpeker at den fortsatt er ny og ikke iverksatt for fullt enda. Salgslaget har imidlertid fått klarere, definerte kontrolloppgaver i den nye versjonen og det oppgis at det er blitt enklere å forholde seg til hva som er salgslagets oppgaver og hva som er Fiskeridirektoratets oppgaver. Journalføringskravet, som er mest omdiskutert, er ikke salgslagenes oppgave å kontrollere. Kontrollene fra Norges Råfisklag sin side har fungert som vanlig og uten noen problemer, men bestemmelsen om journalføring (§ 16) har vært diskutert.

Når det gjelder adskillelse, merking og lagring (§ 17), oppgis det at denne har fungert greit. Norges Råfisklag påpeker at samtidighetskravet, som også har vært nevnt av noen bedrifter, ikke er et nytt krav. Det som kanskje er nytt er at mer av fisken sløyes på land og da er det et større behov for at fartøyene legger fra kai tidligere for å ikke skape kø. Avvik fra dette kravet gir imidlertid reaksjon.

Ellers oppgir Norges Råfisklag at kontrollgevinsten ligger i at man klarer å få en bedre oversikt over hva som skjer med fisken i en bedrift og en styrket kontrollmulighet. Oppdagelsesrisikoen ved overtredelse øker helt klart. Det er et stort kontrollmessig utbytte av de nye kravene selv om det ikke kan kvantifiseres. Ved å styrke kontrollmuligheten styrker man også muligheten for å avdekke regelbrudd slik at konkurransebetingelsene i næringen blir likere.

Når det gjelder støyen rundt de nye kravene tror Råfisklaget at mye skyldes misforståelser. Det ble antatt at Fiskeridirektoratet ikke har vært flinke nok med kommunikasjonen og manglet presisjon i sin veiledning til aktørene. Frontlinjen, inspektørene, har heller ikke maktet å veilede godt nok. Salgslaget tror også at støyen skyldes en del problemstillinger for de små kjøperne som oppfattet at de ville få en unødvendig byrde. Men det oppgis at motstanden mot den nye forskriften kommer fra de fleste bedriftene, uansett størrelse. Til sist anfører Råfisklaget at de er av den oppfatning at egnetheten for

å forhindre urapportert fiske ikke er god nok slik forskriften foreligger i dag. Man har brukt alt for lang tid fra forslaget ble lansert i 2006 til implementering i 2016 slik at tiden allerede er moden for en nyere utgave.

Norges Råfisklag mener også at man ikke er i mål med krav til dokumentasjon av aktivitet hos kjøperne, eller med å kunne sammenstille alle tall fra fiskebåt til varen eksporteres eller omsettes til innenlands konsum. I den forbindelse pekes det på følgende punkter som ansees å være sentrale for en moderne ressursforvaltning:

- Muligheter for å analysere en ubrutt datakjede fra fartøy til eksport eller innenlands kjøper
- Ta i bruk bedre analyseverktøy.
- Med bakgrunn i analyseinformasjon og sammenstilling av tall kan man stille langt mer presise krav til næringsaktørene for dokumentasjon.
- Man bør tilpasse systemet til moderne mottak for landing av rund fisk og hvordan sløyepraksis er. Ny teknologi og metoder kan brukes for å løse kontrollutfordringene i forbindelse med førstgagslanding av fisk.
- Utvikling av revisjonsbasert kontroll med bakgrunn i ny teknologi.

4.2 Norges Sildesalgslag

Også Norges Sildesalgslag har kjent til den nye landingsforskriften siden den ble varslet i 2007/2008. De påpeker at de har etterlyst den, men at det har vært mange utsettelse. Deres rolle i forbindelse med forskriften har begrenset seg til at de har vært en høringsinstans. Salgslaget oppgir at de vet at bedrifter har vært opptatt av den nye forskriften gjennom Sjømat Norge og Norske Sjømatbedrifters Landsforening (NSL), men hverken fiskere eller kjøpere har tatt kontakt med salgslaget om disse tingene.

Når det gjelder kontroller, oppgis det at Norges Sildesalgslag jobber med mange tema innenfor landingsforskriften, som for eksempel elektronisk signatur og landing på steder som ikke er døgnbetjent, men lite av det som er nytt. De oppgir at det største problemet for industrien virker å være at fangsten skal registreres gjennomgående hele veien slik at man også får registrert hva all fisken anvendes til, inkludert utkast. Ellers har de fått noen nye kontrollpunkter, men vil ikke si det har vært en stor endring. Det har også vært noen utfordringer på enkeltbedrifter når det gjelder å holde orden på bifangst og utkast.

Med tanke på kontrollgevinsten oppgis det at landingsforskriften eventuelt gir en bedre mulighet til å kontrollere volum inn og ut, men salgslaget vet ikke om det faktisk er mulig. Man vil også få en bedre oversikt over anvendelse og bifangst, og bedre muligheter til å kontrollere realiteter. Videre mener de at forskriften bidrar til likere konkurransebetingelser i næringen ettersom det blir flere kontrollpunkter og man får rett anvendelse av hele kvantumet på sluttseddelen.

Som nevnt har ikke Norges Sildesalgslag hatt utstrakt kontakt med næringen når det gjelder den nye forskriften, men oppgir at de tror at støyen omkring de nye kravene handler om kostnader knyttet til nye prosedyrer og at bedriftene kanskje trenger ekstra folk i arbeid for å overholde regelverket. De har heller ingen formening om hvem som er mest berørt, men ettersom det er en sak som Sjømat Norge og NSL har vært opptatt av antar de at det gjelder en del.

Til sist kommenteres det at de ikke vet hvorvidt forskriften er egnet til å forhindre urapportert fiske. Mulig den hadde vært det hvis alt hadde vært rett fra A til Å, men at det er så mange elementer at det er vanskelig å få det til å bli 100 % rett. Veies en fangst to ganger vil det uansett alltid være variasjon.

4.3 Skagerrakfisk

I sin høringsuttalelse til forslaget om ny forskrift om landings- og sluttseddel, datert 19/10/2010, påpekte Skagerakfisk at: "Forslaget til ny forskrift er svært omfattende og detaljert. Spesielt § 18, 2-3. ledd (Krav om journalføring), kan av mange mottakere/kjøpere oppfattes som arbeidskrevende og vanskelig å gjennomføre i en hektisk hverdag".

I likhet med Råfisklaget har ikke Skagerakfisk hatt en konkret rolle med tanke på å få informasjon ut til bedriftene. Landingsforskriften har likevel vært tema på møter med de ulike kjøperne innenfor deres region. I disse møtene har det blitt gitt informasjon om den nye landingsforskriften, med hovedvekt på de nye kravene. Skagerakfisk har og bistått med informasjon om dispensasjonsadgangen for § 16. *Journalføring*, samt gitt veiledning i hvordan man bør gå fram for å søke. Her kommer det fram at alle bedrifter i salgslagets region har fått utsettelse på de nye kravene frem til 1. oktober inneværende år. De fleste mottak har også en dispensasjon fra samtidighetskravet da mottakene ikke har økonomi til å bemanne for døgnåpen drift.

Salgslaget oppgir at det gjennom møtene med kjøperne så vel som ved annen kontakt uttrykkes frustrasjon fra aktørene. Kjøpersiden peker på kompleksiteten forskriften medfører, og at den ikke er tilpasset realitetene bedriftene står i. Bedriftene i regionen er i stor grad mindre bedrifter som i tillegg til mottak driver fiskebutikk tilknyttet virksomheten. Dette er sammenfallende med det som kom fram i intervjuene med bedriftene.

I landingsforskriften har salgslaget ansvar for å føre kontroll med at reglene i § 17. *Adskillelse, merking og lagring* overholdes. Salgslaget har ikke ansvar for tilsyn i henhold til § 16. *Journalføring*. Salgslaget har derfor ikke planlagt interne ressurser for tilsyn med § 16.

Hva angår kontrollgevinsten ved den nye forskriften er Skagerakfisks syn i stor grad sammenfallende med fiskekjøpernes. Forskriften anses å ha liten verdi for ressurskontrollen all den tid det er såpass små kvantum som landes. Bedriftene i regionen opererer med årlige landinger fra så lite som 40 tonn opp til 1000 tonn, med et snitt på 344 tonn. Fangstene er varierte med ulike arter, og det er spesielt knyttet utfordringer til bifangst ved rekefiske. Disse forholdene gjør at forskriften anses som et for omfattende virkemiddel for å skulle oppnå formålet, samt at kontroll vil medføre et betydelig tidsbruk.

Salgslaget peker videre på den mulige uheldige konsekvensen de nye kravene kan få for de minste fiskekjøperne. Fra kjøpersiden uttrykkes bekymring for at de ikke har ressurser til å skulle imøtekomme kravene, og i verste fall kan det medføre at enkelte mottak må legge ned. Salgslaget er bekymret for at dette vil slå svært dårlig ut for fiskeflåten i de aktuelle områdene. Fiskeflåten består i hovedsak av små fartøy som leverer dagsfersk fangst og har få alternative landingssteder. Man kan dermed risikere en konkurransevidning i favør av de større aktørene. I møtene med kjøperne kommer det imidlertid fram at selv om de større mottakene muligens har ressurser til å imøtekomme forskriften, er det ikke sagt at den ikke vil ha negative konsekvenser for dem også.

Samlet sett framstår forskriften som lite egnet for fisket i sør, sett fra salgslaget sin side. Avslutningsvis kommenteres det at kjøpergrupperingene burde vært inkludert på et tidligere stadium. I kjøpergrupperingene sitt høringssvar til ny forskrift om landings- og sluttseddel i 2010, ble det bedt om nedsettelse av en egen arbeidsgruppe for å se på utforming av journal, og for å sørge for at regelverkshåndteringen blir praktisk gjennomførbar med landinger fra mange fartøy med små kvanta. Skagerakfisk mener dette var et godt forslag, men er ikke kjent med at en slik arbeidsgruppe ble nedsatt. Slik kunne man kommet fram til et mer egnet system som ville ivaretatt de lokale utfordringene langs kysten. I forlengelsen av dette har man i flere år forsøkt å få til en dispensasjonsadgang for veiing av bifangst ved landing utenom ordinær åpningstid for små landinger til små mottak. Det er snakk om små kvanta og det bør være tilstrekkelig at mottaker veier inn fangsten når mottaket åpner. I tillegg vil hyppige veiinger skade fisken, og forringe kvaliteten.

5 Fiskeridirektoratet

For å kartlegge kontrollmyndighetenes erfaringer med innføringen av forskriften, samt dens kontrollmessige betydning, har det blitt gjennomført intervjuer med fem inspektører i Fiskeridirektoratets ytre etat. Intervjuene er gjort med inspektører i region Nord, Midt og Sør. Som nevnt innledningsvis har det ikke vært mulig å gjøre intervjuer med et større antall personer. Resultatene kan dermed ikke generaliseres til resten av Fiskeridirektoratet, men er basert på enkeltpersoners subjektive meninger.

5.1 Informasjon og kommunikasjon

Innledningsvis ble inspektørene spurt om hvilken informasjon som ble gitt i forbindelse med innføringen og implementeringen, både innad i Fiskeridirektoratet og ut til bedriftene.

Samtlige spurte oppgir at det internt ble sendt ut informasjon via brev eller mail. Forskriften var og tema på samlinger, enten i regi av Fiskeridirektoratet sentralt eller regionkontorene. Det ble gitt informasjon om hvordan inspektørene skulle forholde seg til de nye kravene i forskriften, samt hvordan gi veiledning til bedriftene.

Til bedriftene ble det sendt ut et felles skriv, noe som også kom fram i bedriftsintervjuene. I tillegg til informasjon via brev var enkelte ansatte i Fiskeridirektoratet på besøk hos fiskekjøpere i sin region. Dette for å gi ytterlige opplysninger samt registrere hva de hadde av utstyr. To av de spurte oppgir at det har vært til tider hyppig telefonkontakt med fiskekjøperne, og at de nærmest har blitt brukt som "rådgivere" av enkelte. En av de spurte beskriver regionkontoret som "nærmest i overkant på" når det gjaldt å få informasjon ut til bedriftene.

På spørsmål om hvordan de vil beskrive bedriftenes forståelse av forskriften og de nye kravene er inspektørene mer delte i sin oppfatning. To av de spurte oppgir at det er nokså lik forståelse blant bedriftene, mens de tre resterende oppfatter bedriftene som sprikende i sin tolkning. Her pekes det på usikkerhet om hvordan man skal etterleve forskriften, og spennet i ulike løsninger som har blitt implementert.

To av de spurte kommenterer det de anser som uklar eller ulik tolkning innad i Fiskeridirektoratet blant inspektørene. Dette dreier seg hovedsakelig om usikkerhet rundt hvordan bedriftene best kan imøtekomme forskriftskravene. Mer spesifikt nevnes ulik oppfatning av § 17. *Adskillelse, merking og lagring*, og hva som anses som tilstrekkelig merking av de ulike karene.

I bedriftsintervjuene blir det uttrykt til tider stor frustrasjon over Fiskeridirektoratet sentralt med tanke på kommunikasjon og forskriftens egnethet, mens de er mer positivt innstilt til inspektørene. Dette bekreftes i to av intervjuene med kontrollørene på spørsmål om tilbakemeldingen fra bedriftene. De kommenterer at inspektørene kan se de praktiske utfordringene for bedriftene, og kan til dels være "på lag" med dem da mange kjenner næringen fra før. De øvrige inspektørene har ingen kommentarer til dette.

Kontrollørene oppfatter misnøyen som mest rettet mot journalkravet. Det oppgis og at det er de mindre mottakene som er mest negative til forskriften da de ikke nødvendigvis har ressurser til å

imøtekomme alle kravene, samt de som mottar fangst fra mange mindre fartøy. Dette er sammenfallende med det som kommer fram i bedriftsintervjuene.

5.2 Kontroll og etterlevelse

Inspektørene ble spurt om hvordan kontrollene forløper etter innføringen av forskriften kontra før, samt graden av etterlevelse hos bedriftene.

Som det ble vist til under gjennomgangen av bedriftsintervjuene er det flere som har dispensasjon fra både § 16. *Journal* og §17. *Adskillelse, merking og lagring*, i tillegg til samtidighetskravet i § 8. *Utfylling av landings- og sluttseddel*. Av denne grunn har inspektørene til dels begrenset erfaring med gjennomføring av kontroll på de nye kravene.

På spørsmål om eventuelle endringer av kontrollrutinene svarer to av de spurte at det har blitt innført en ny mottakskontroll. De tre resterende svarer at det ikke er gjort store endringer, annet enn et økt fokus på landsiden framfor fartøysiden.

Tre av inspektørene oppgir at med det økte fokuset på de nye kravene så har det gått delvis på bekostning av andre oppgaver, enten ved mindre fokus på andre typer kontroll eller økte utgifter i forbindelse med reising. Det er imidlertid ikke mulig å gi noe eksakt svar på i hvor stor grad det har gått utover andre typer kontroll.

Hos kontrollørene er det delvis sprikende oppfatninger om graden av etterlevelse hos bedriftene. En av de spurte svarer at mesteparten av avvikene er på journalkravet, selv om mange har dispensasjon. Derimot svarer de resterende at dette kravet ikke oppleves som en særlig utfordring for bedriftene per dags dato. Imidlertid påpeker de at dette henger sammen med at kravet ikke er innført i praksis og at man ikke har "trykket til" på kontrollene. For bedriftene i sør er det gitt en generell utsettelse på journalkravet, men inspektøren her svarer at han ser for seg utfordringer når kravet skal innføres.

Hva angår krav om adskillelse, merking og lagring anser fire av inspektørene dette som å ikke utgjøre et stort problem. To av de spurte svarer at det var visse utfordringer og uklarheter i starten, men at dette har bedret seg. En svarer imidlertid at det "uten tvil" er avvik fra dette kravet. Avvikene dreier seg om "lettevinne løsninger" og systematisk unnvikelse heller enn misforståelser.

Det er ingen merkbare ulikheter mellom svarene gitt av inspektørene i nord og sør. Unntaket er en av de spurte i sør som anser kravet om adskillelse for å være et større i problem i nord, som følge av landinger fra langt flere fartøy. Ingen av inspektørene anslår størrelse eller produksjon i bedriftene for å være avgjørende for graden av etterlevelse.

5.3 Kontrollutbytte

Inspektørene ble spurt om deres oppfatning av både kontrollmulighetene ved den nye forskriften, samt kontrollutbyttet. I og med at en del bedrifter har dispensasjon fra kravene, samtidig som forskriften ikke er fullt implementert oppgir samtlige at kontrollutbyttet er vanskelig å måle per dags dato. De er imidlertid positivt innstilt til potensialet ved forskriften når den er iverksatt for fullt. Her pekes det på standardiserte løsninger som gjør at avvik vil bli lettere å oppdage, samt potensialet i

journalkravet. Det samme er tilfellet når det angår forskriftens potensiale for likere konkurranse-betingelser: jo flere som etterlever kravene, jo mindre forskjell vil det bli mellom de ulike anleggene.

5.4 Egnethet og forbedring

Inspektørene er i stor grad positive med tanke på forskriftens egnethet, men oppgir at dette, i likhet med kontrollutbyttet, er vanskelig å si noe om all den tid forskriften ikke har hatt en veldig lang virkeperiode. To av de spurte oppgir likevel at det er rom for forbedringer, og at alle delene kanskje ikke er like godt egnet til å oppdage/forhindre urapportert fiske. Fra sør pekes det på utfordringer for mindre mottak uten ressurser til å kunne ivareta samtlige krav, og at forskriften muligens kunne differensiert på mottaksstørrelse. En av inspektørene i nord derimot, peker på utfordringer med tanke på lite konkrete råd om utstyr og rutiner, noe som åpner opp for ulike tolkninger. Denne tilbakemeldingen er i stor grad sammenfallende med den fra fiskekjøperne.

De øvrige kontrollørene ønsker ikke å uttale seg om dette temaet.

6 Oppsummering og vurdering

Det er sjelden at nye kontrollkrav i fiskerinæringen møtes med jubel, i alle fall ikke av dem som må etterleve dem. Etter hvert som de berørte aktørene får utstyr og rutiner på plass er det derimot normalt at kritikken stilner. Dette fenomenet ser vi nok også her, men etter vår vurdering er det ytterligere tre forhold som denne gangen er bakgrunn for mye av frustrasjonen som kommer frem gjennom våre bedriftsintervju:

1. En forskrift tilpasset en situasjon 8–10 år tilbake i tid ble iverksatt uten at Fiskeridirektoratet var tilstrekkelig forberedt til å veilede i de praktiske konsekvensene og konkret hva som skulle til for etterlevelse.
2. Detaljeringsnivået, både når det gjelder adskillelse og journalføring, synes å være for høyt, i alle fall i en fase der nye krav skal iverksettes for første gang.
3. Med den store, til dels geografisk betingede, diversiteten blant aktørene ser det ut som om implementering av forskriften slik den foreligger nå vil kunne gi svært negative konsekvenser fra Vest-Agder og østover.

Dette vil bli utdypet i det videre.

6.1 I etterpåkløskapens klare lys

Norges Råfisklag har anført at forskriften, da den ble innført, ikke reflekterte de endringene som har skjedd i næringen og at den burde ha vært revidert før den ble sendt ut. Vi er ikke kjent med kommunikasjonen mellom Departementet og Direktoratet om iverksetting, men det kan se ut til at kritikken fra Råfisklaget er berettiget. Både næring og myndigheter hadde sannsynligvis vært tjent med en oppdatering og en bedre forberedt iverksetting.

Næringsaktørene var nokså samstemt kritiske til måten forvaltningens veiledningsplikt har vært oppfylt på. Generelt gjelder dette alle forhold rundt adskillelse og journalføring og i særdeleshet kommunikasjonen med Fiskeridirektoratet sentralt. Spesielt gjelder det at utøvende myndighet ikke ser seg i stand til å gi konkret veiledning i hva som må gjøres av ombygginger, investeringer og rutineendringer for å tilfredsstille forskriftens krav. Bedriftene etterlyser konkrete forslag til løsninger og klare anbefalinger, herunder typegodkjenning av vekter og registreringssystemer. En situasjon der man risikerer å gjøre store investeringer som deretter ikke kan godkjennes, var man særdeles lite fornøyd med. Det var også en oppfatning av at det heller ikke er en ens oppfatning blant Fiskeridirektoratets inspektører. Dette kan føre til at det en inspektør godkjenner, kan en annen underkjenne. Det er vel neppe heller en god oppfyllelse av forvaltningslovens krav til veiledning og til det generelle idealet om forutsigbarhet i forvaltningen.

6.2 Praktiske utfordringer

Når det gjelder adskillelseskravet er det mange bedrifter som løser dette greit, men i situasjoner med mange små fangster, mange arter og flere størrelsesgrupperinger i tillegg til biprodukter, skapes det betydelige praktiske problemer med adskillelse i mottak. Under vintersesongen i nord representerer dette et så stort effektivitetstap at enkelte bedrifter vurderer å avvise den minste flåten i toppsesongen for ikke å tape for mye effektivitet. Problemet øker med antall fartøy og antall linjer på sluttseddelen. Tilstrekkelig plass i egnede lokaler, antall kasser, kar eller andre containere, i tillegg til

manglede elektroniske systemer er hovedproblemet. Med et fortsatt like finmasket adskillelsesregime og uten elektroniske hjelpemidler anslår bedriftene at effektiviteten kan falle til 1/3 i toppsesongen. I tillegg kommer økte kostnader til registrering.

Både i hvitfisknæringen i nord og i pelagisk sektor ble prosessering fortløpende nevnt som en utfordring. Ved store torskefangster om vinteren vil det være gunstig med hensyn til plass, og ikke minst logistikk, å kunne starte pakking og skiping umiddelbart. Hensyn til utfordrende fjelloverganger og åpningstider ved tollstasjoner ble også nevnt som momenter. I pelagisk sektor er det i første rekke når innslaget av bifangst og ukurante størrelsesgrupper blir stort at en får problemer dersom en ikke kan starte ensileringen før sluttseddel er skrevet.

På sørlandskysten, med mange små fangster med stort artsmangfold og/eller bifangst, oppleves problemet med adskillelse som bort imot uoverkommelig innenfor realistiske kostnadsrammer. Produksjonen er også ofte langt mer differensiert enn man finner blant storparten av fiskebedriftene i nord og dette gir utfordringer med tanke på journalkravet. På toppen kommer problemet med samtidighet.

Journalføringskravet er praktisk vanskelig å gjennomføre for de fleste bedriftene under dagens omstendigheter. Her er mangelen på gode, tekniske løsninger en stor utfordring. Før dette kommer på plass vil det nok råde mye usikkerhet omkring dette kravet og velviljen til å etterleve et krav som setter rasjonaliseringsprosessen tilbake i tid er naturlig lav. Dette er da også Fiskeridirektoratet klar over, noe som vises gjennom velviljen til å gi dispensasjoner.

6.3 Anbefalinger

Nofima har ved andre anledninger påpekt at det er et problem med ulovlig og uregistrert fiske samt behov for en mer moderne ressursforvaltning når det gjelder mottak av rund fisk. Blant annet burde det være mulig å ta i bruk statistiske analyser av sammenhengende datastrømmer for å kunne øke presisjonsnivået på kontroller (Henriksen & Opstad, 2015). Hovedfokus i denne undersøkelsen har vært å belyse bedriftenes erfaringer med den nye forskriften, noe som naturlig nok gjenspeiles i våre vurderinger. Resultatene viser imidlertid at en utvidelse av ressurskontrollen til også å dekke foredlingsleddet ikke har gått knirkefritt. Vi ser derfor behovet for at myndighetene innleder et samarbeid med fiskesalgslagene og næringsorganisasjonene der følgende kan stå på dagsorden:

1. "Oppdatere" forskriften i tråd med endringene som har skjedd det siste tiåret, spesielt i hvitfiskmottakene fra Lofoten og nordover. Blant annet bør det være mulig at nye og moderne anlegg skal kunne etterleve forskriften uten at for eksempel moderne vektsystemer må kasseres. Det vises også til problemer med dynamisk omregningsfaktor (Kristoffersen et al, 2016).
2. Avklaring av spørsmål rundt bruk av statistisk representative veieprøver ved landinger av pelagiske fangster.
3. Justere ambisjonsnivået, både når det gjelder adskillelse og journalføring, til et mer grovmasket regime. Etter hvert som man får teknologi, rutiner og erfaringer kan systemet gjøres mer finmasket, men kun dersom dette er hensiktsmessig.
4. Hvordan ta grep for å sikre at Fiskeridirektoratet kan veilede om utstyr, bygningsmessige krav og rutiner slik at bedriftene ikke risikerer å gjøre store feilinvesteringer.
5. Nødvendigheten av å tilpasse regelverket til ulike realiteter. Det gjelder spesielt bedriftstypen vi finner flest av fra Sørlandet og østover som har behov for et mer tilpasset regelverk.

7 Referanser

- Dreyer, B. (2015). Juks og fanteri i fiskeri. Økonomisk Fiskeriforskning 2015-1.
- Ekerhovd, N-A., L. Nøstbakken & F. Skjeret (2015). Ulovleg omsetnad i fiskeri- og havbruksnæringa. SNF-rapport nr. 04/15.
- Henriksen, E. & D. Opstad (2015). Nye virkemidler for å sikre ressurskontroll og økonomisk redelighet. Rapport nr. 44/2015, Nofima, Tromsø.
- Kristoffersen, S., T. Ageeva & H. Nilsen (2016) Utprøving av pilotanlegg for mottak av fisk. Registrering for fiskeindustrien og fiskeri. Rapport nr. 42/2016, Nofima, Tromsø.
- Svorken, M. & Ø. Hermansen (2014). Urapportert fiske i torskefiskeriene – resultater fra spørreundersøkelse om juks. Rapport nr. 26/2014, Nofima, Tromsø.

8 Vedlegg

8.1 Forskrift om landings- og sluttseddel (Landingsforskriften)

J-36-2016: Forskrift om landings- og sluttseddel (landingsforskriften)

Erstatter: [J-177-2015](#)

Endringer: [Se utgåtte meldinger](#)

Gyldig fra: 04.03.2016

Publisert: 04.03.2016

Forskrift om endringer i forskrift om landings- og sluttseddel

Innholdsfortegnelse:

Fastsatt av Fiskeridirektoratet 4. mars 2016 med hjemmel i lov 21. juni 2013 nr. 75 om førstehandsomsetning av viltlevande marine ressursar (fiskesalslagslova) §§ 17-19, lov 6. juni 2008 nr. 37 om forvaltning av viltlevande marine ressursar (havressurslova) §§ 39-41, §§ 43 og 48 og forskrift 6. mai 2014 nr. 607 om landings- og sluttseddel § 23.

I

I Nærings- og fiskeridepartementets forskrift 6. mai 2014 nr. 607 om landings- og sluttseddel gjøres følgende endringer:

I forskrift om landings- og sluttseddel skal tittelen lyde:

Forskrift om landings- og sluttseddel (*landingsforskriften*).

§ 2 første ledd (endret) skal lyde:

Forskriften gjelder ved landing, *mottak* og omsetning av fisk fra norske fartøy uansett hvor de befinner seg, og fra utenlandske fartøy som befinner seg i norsk sjøterritorium og indre farvann og i områder opprettet etter lov 17. desember 1976 nr. 91 om Norges økonomiske sone § 1 og § 5.

§ 3 tredje ledd (endret) skal lyde:

Med *omsetning* menes omsetningen av fisk i første hånd, slik den til enhver tid er regulert i eller i medhold av lov 21. juni 2013 nr. 75 om førstehandsomsetning av villtlevande marine ressursar, og lov 6. juni 2008 nr. 37 om forvaltning av villtlevande marine ressursar (havressurslova) § 38.

§ 3 femte ledd (endret) skal lyde:

Med *mottaker* menes enhver som tar i mot fisk som landes. Med *mottaker* menes også den som mottar allerede landet fisk for produksjon, oppbevaring, lagring og/eller omsetning.

Ny § 3 sjette ledd skal lyde:

Med *kjøper* menes enhver som kjøper fisk i første hånd i medhold av lov om førstehandsomsetning av villtlevande marine ressursar, og havressurslova § 38.

Ny § 3 syvende ledd skal lyde:

Med *mottaksanlegg* menes en bygning eller konstruksjon der det er mulig å lande og levere fisk, for deretter å sortere og veie fisken for produksjon, oppbevaring, lagring og/eller omsetning. Fiskeridirektoratet kan bestemme at andre mottakere vil kunne være omfattet av reglene som gjelder for mottaksanlegg.

§ 5 andre ledd (endret) skal lyde:

Pelagisk fanget fisk til konsum skal veies på automatisk vekt før sortering og pakking. Fisk fra slike landinger som ikke anvendes til konsum skal veies på nytt umiddelbart etter utsortering.

Ny § 5a skal lyde:

§ 5a. Registreringsordning for utsatt veieplikt for fartøy under 11 meter

Fartøy under 11 meter største lengde som er registrert i Fiskeridirektoratets merke- og deltakerregister og som lander fisk på steder på land der det ikke finnes registrerte kjøpere i første hånd, kan gis dispensasjon fra kravet om fortløpende veiing ved landingen, jf. § 5 første ledd.

Kravet er at fartøyet må passere utsatte områder for å komme til nærmeste mottaksanlegg, eller har mer enn 3 timer gangtid fra fiskefeltet til nærmeste mottaksanlegg.

For å kunne benytte seg av registreringsordningen skal:

- a. den som lander umiddelbart etter at fangsten er tatt på land, fylle ut en landingsyddel som skal følge transporten frem til mottaksanlegget,

- b. *den som lander skal følge transporten til mottaksanlegget og undertegne seddel,*
- c. *fangsten ikke blandes sammen med annet fartøys fangst.*

Registreringen gjelder for inntil ett år og utløper 31. desember det året påmeldingen er fullført.

§ 6 syvende ledd (endret) skal lyde:

Fiskeridirektoratet kan i særlige tilfeller gi dispensasjon fra bestemmelsene i første til fjerde ledd.

Ny § 8 tredje ledd skal lyde:

Fiskeridirektoratet kan i særlige tilfeller gi dispensasjon fra kravet om samtidig undertegning av seddel.

§ 8 tredje ledd blir deretter fjerde ledd.

§ 8 fjerde ledd (endret) skal lyde:

Fiskeridirektoratet kan gi dispensasjon fra kravet om samtidig undertegning av seddel for landing til små mottaksanlegg utenfor ordinær åpningstid. Det skal legges vekt på mengden fisk som landes og antall landinger hvert kalenderår, samt omfanget av kostnadene mottaker vil få dersom mottaksanlegget må holde åpent utenfor ordinær åpningstid. Den som lander utenfor ordinær åpningstid må umiddelbart etter at veiingen er fullført, fylle ut og undertegne seddel med landingsopplysningene. Mottaker, kjøper eller deres representant skal umiddelbart etter ankomst mottaksanlegget kontrollveie fangsten, og deretter ferdigstille utfyllingen av seddel.

§ 8 fjerde til sjette ledd blir femte til syvende ledd.

§ 17 første ledd (endret) skal lyde:

All fisk fra et fartøy skal holdes adskilt fra fisk som landes fra andre fartøy frem til veiingen er avsluttet og seddelen er skrevet.

§ 17 andre ledd (endret) skal lyde:

All fisk som mottas skal merkes på fartøynivå frem til fisken settes i produksjon, eller frem tilden transporteres bort fra mottaksstedet før produksjon. Merkingen skal skje fortløpende og umiddelbart etter at fisken er veid. Hvis fisken mottas på annen måte enn ved landing, skal merkingen skje når den mottas.

Ny § 17 femte ledd skal lyde:

Fiskeridirektoratet kan gi dispensasjon fra kravene i første og andre ledd ved landing av tang og tare.

§ 17 femte ledd blir deretter sjette ledd.**§ 18 tredje ledd oppheves.****Ny § 18 tredje til sjette ledd skal lyde:**

Dersom opplysningene i en landings- eller sluttseddel ikke er riktige og må korrigeres, skal mottaker eller kjøper og den som har landet fisken fremlegge en skriftlig søknad med begrunnelse til salgslaget. Søknaden skal være signert av begge parter. En søknad som ikke er signert av begge parter krever at den som har signert innhenter samtykke, eller en uttalelse fra den andre parten.

Salgslaget kan på eget initiativ, eller skal etter pålegg fra Fiskeridirektoratet, korrigere uriktige opplysninger i seddel.

Salgslaget behandler søknader om korreksjon. Dersom endringen er vesentlig for ressurskontrollen, skal søknaden avgjøres i samråd med Fiskeridirektoratets regionkontor. Dette gjelder tilsvarende for korrigeringer etter salgslagets eget initiativ. Ved uenighet fattes endelig beslutning av Fiskeridirektoratets regionkontor.

Alle korrigerede landings- og sluttsedler skal ha vedlagt dokumentasjon på årsaken til korreksjonen og informasjon om saksbehandlingen. Dokumentasjonen skal fremlegges ved forespørsel.

§ 18 fjerde ledd blir syvende ledd.**§ 20 tredje ledd (endret) skal lyde:**

Salgslagene skal i tilknytning til seddelen overføre opplysninger om effektuering av eventuelle administrative vedtak om inndragning av fangstverdien. Opplysningene skal overføres på linjenivå på seddelen. Dersom annet salgslag enn eieren av seddelen fatter vedtaket, skal dette salgslaget straks informere salgslaget som eier seddelen om vedtaket. Salgslaget som eier seddelen overfører opplysningene til Fiskeridirektoratet.

II

Endringene trer i kraft straks.

Forskriften lyder etter dette:

Forskrift om landings- og sluttseddel (landingsforskriften)

Fastsatt av Nærings- og fiskeridepartementet den 6. mai 2014 med hjemmel i lov 21. juni 2013 nr. 75 om førstehandsomsetning av villlevande marine ressursar (fiskesalagslova) §§ 17-19 og lov 6. juni 2008 nr. 37 om forvaltning av villlevande marine ressursar (havressurslova) §§ 39-41, §§ 43 og 48.

§ 1. Formål

Formålet med forskriften er å sikre en bærekraftig forvaltning av de villlevende marine ressurser gjennom registrering av opplysninger om fangsten til bruk ved ressurskontroll, kvotekontroll og for statistikkformål.

§ 2. Virkeområde

Forskriften gjelder ved landing, *mottak* og omsetning av fisk fra norske fartøy uansett hvor de befinner seg og fra utenlandske fartøy som befinner seg i norsk sjøterritorium og indre farvann og i områder opprettet etter lov 17. desember 1976 nr. 91 om Norges økonomiske sone § 1 og § 5.

Forskriften omfatter enhver som lander, mottar, kjøper, selger, oppbevarer, transporterer, omlaster, leverer og produserer fisk. Forskriften gjelder også for salgslagene.

§ 3. Definisjoner

Med fisk menes villlevende marine ressurser samt produkter herav, med unntak av anadrome laksefisk.

Med landing menes alle tilfeller der fisk losses fra fiskefartøy, herunder omlasting og lossing av fisk fra fartøy som transporterer omlastet fisk, samt opptak av fisk fra lås/merd/pose. Umiddelbar sløyning av bunnfisk inngår som en del av landingen. Fartøyet skal ha samme registreringsmerke ved landing som under fiske- eller fangstoperasjonen.

Med omsetning menes omsetningen av fisk i første hånd, slik den til enhver tid er regulert i eller i medhold av lov 21. juni 2013 nr. 75 om førstehandsomsetning av villlevende marine ressursar, og lov 6. juni 2008 nr. 37 om forvaltning av villlevende marine ressursar (havressurslova) § 38.

Med den som lander menes den ansvarshavende om bord på fartøyet som lander fisken.

Med mottaker menes enhver som mottar fisk.

Med kjøper menes enhver som kjøper fisk i første hånd i medhold av lov om førstehandsomsetning av villlevende marine ressursar, og havressurslova § 38.

Med mottaksanlegg menes en bygning eller konstruksjon der det er mulig å lande og levere fisk, for deretter å sortere og veie fisken for produksjon, oppbevaring, lagring og/eller omsetning. Fiskeridirektoratet kan bestemme at andre mottakere vil kunne være omfattet av reglene som gjelder for mottaksanlegg.

§ 4. Forhåndsmelding om landing

Fiskeridirektoratets regionkontor kan pålegge mottaker en plikt til å sende forhåndsmelding med opplysninger om fartøy, ankomststed, tidspunkt for ankomst, art, produkttilstand og kvantum når dette er nødvendig av kontrollhensyn. Pålegg kan bare gis for landinger fra fartøy som ikke er underlagt regler gitt med hjemmel i havressurslova om plikt til å sende forhåndsmelding om landing.

Pålegg kan gis for inntil to måneder om gangen. Det er ikke tillatt å starte lossing før det er gått minst to timer fra meldingen ble sendt, med mindre Fiskeridirektoratets regionkontor gir tillatelse.

§ 5. Veieplikt

Mottaker og den som lander skal fortløpende veie all fisk ved landing. Den som lander er ansvarlig for at all fisk veies ved landing i utlandet eller til utenlandsk fartøy i farvann utenfor områder opprettet etter lov 17. desember 1976 nr. 91 om Norges økonomiske sone § 1 og § 5.

Pelagisk fanget fisk til konsum skal veies på automatisk vekt før sortering og pakking. Fisk fra slike landinger som ikke anvendes til konsum skal veies på nytt umiddelbart etter utsortering.

Ved landing av levende fisk fra fiskefartøyet til restitusjonsmerd eller for bekjempelse av lakselus i akvakulturanlegg, kan vekten fastsettes som antall fisk i landingen multiplisert med gjennomsnittsvekten til et representativt utvalg. Dette gjelder ikke for skalldyr og bløtdyr.

Ved landing av industrireker i isblokk påføres vekten av isblokken på landingsseidel. Reell produktvekt av alle arter påføres sluttseidel etter endt prøvetaking.

Fiskeridirektoratet kan i særlige tilfeller gi dispensasjon fra bestemmelsene om veiing av fisk.

Det kan dispensereres fra bestemmelsene i første og andre ledd for fartøy under 15 meter største lengde som lander fisk på steder der det ikke finnes registrerte kjøpere i første hånd. Ved vurderingen av om det skal gis dispensasjon skal det blant annet legges vekt på de lokale værforholdene, om fartøyet må passere utsatte områder og gangtid fra fiskefeltet til nærmeste mottak. Landingsseidel skal følge fangsten frem til neste mottaker. Det skal oppgis estimert vekt på landingsseidelen samt opplysninger som nevnt i § 9 og § 11, med unntak av vektavlesning og nøyaktig kvantum i kilogram. Fiskeridirektoratet kan sette vilkår for dispensasjoner.

Fiskeridirektoratet kan gi dispensasjon fra bestemmelsene i første ledd ved opptak fra lås/merd/pose.

Fiskeridirektoratet kan gi dispensasjon fra bestemmelsene i andre ledd, første punktum. Det skal ved slik dispensasjon legges avgjørende vekt på mengden fisk som landes og antall landinger hvert kalenderår, samt kostnadenes omfang i forbindelse med anskaffelse av slikt utstyr.

Fiskeridirektoratets regionkontor kan gi midlertidig dispensasjon fra bestemmelsene i første og andre ledd dersom det oppstår tekniske feil.

§ 5a. Registreringsordning for utsatt veieplikt for fartøy under 11 meter

Fartøy under 11 meter største lengde som er registrert i Fiskeridirektoratets merke- og deltakerregister og som lander fisk på steder på land der det ikke finnes registrerte kjøpere i første hånd, kan gis dispensasjon fra kravet om fortløpende veiing ved landingen, jf. § 5 første ledd.

Kravet er at fartøyet må passere utsatte områder for å komme til nærmeste mottaksanlegg, eller har mer enn 3 timer gangtid fra fiskefeltet til nærmeste mottaksanlegg.

For å kunne benytte seg av registreringsordningen skal:

- a. den som lander umiddelbart etter at fangsten er tatt på land, fylle ut en landingsseddel som skal følge transporten frem til mottaksanlegget,
- b. den som lander skal følge transporten til mottaksanlegget og undertegne seddel,
- c. fangsten ikke blandes sammen med annet fartøys fangst.

Registreringen gjelder for inntil ett år og utløper 31. desember det året påmeldingen er fullført.

§ 6. Krav til vekt, plassering, avlesningsmulighet og adgang

Mottaker skal ha vekt egnet til bruk ved landing av fisk plassert i mottaksområdet og den som lander skal ha uhindret og umiddelbar adgang. Display eller annen tydelig avlesningsmulighet skal være plassert i eller ved vekten og veid kvantum skal kunne avleses fortløpende og direkte. Fiskeridirektoratet avgjør spørsmål om egnethet. Vekten skal også til enhver tid være godkjent i henhold til regler gitt i eller i medhold av lov 26. januar 2007 nr. 4 om målenheter, måling og normaltids.

Automatisk vekt skal ha mer enn ett telleverk, hvor det ene skal være en totalteller som løper kontinuerlig og som ikke kan nullstilles uten å bryte forseglinger. Totaltelleren skal vise minimum 8 siffer uten desimaler med en minste deling på maksimalt 1 kilo.

Ved bruk av automatiske vekter skal all tilførsel av fisk til vekten stoppe automatisk dersom indikatoren ikke er i stand til å registrere kvantum på grunn av registrerbare feil. Tilsvarende gjelder også dersom automatisk vekt som benyttes til veiing av pelagisk fanget fisk til konsum ikke tareres ved oppstart og jevnlig under bruk.

Automatisk vekt som benyttes til veiing av pelagisk fanget fisk til konsum og industriformål skal ha slavedisplay. Fra styrehuset på fartøyet skal veid kvantum fortløpende kunne avleses.

Det er forbudt å ha faste innretninger som kan benyttes til å transportere fisk utenom vekten, samt å ha innretninger plassert før eller i forbindelse med vekten som kan være egnet til å påvirke veiingen. Det skal ikke foretas endringer i styresystemer som kan være egnet til å påvirke veiingen eller funksjoner beskrevet i tredje ledd.

Ved brudd på reglene kan Fiskeridirektoratets regionkontor forby bruk av vekten.

Fiskeridirektoratet kan i særlige tilfeller gi dispensasjon fra bestemmelsene i første til fjerde ledd.

Fiskeridirektoratets regionkontor kan gi midlertidig dispensasjon fra bestemmelsene i andre og fjerde ledd hvis det oppstår tekniske feil.

§ 7. Utarbeidelse av landings- og sluttsedlene

Salgslaget skal utarbeide landingsseidel og sluttseddel. Hver enkelt seidel skal identifiseres med et unikt nummer. Fiskeridirektoratet skal godkjenne sedlene. Det enkelte salgslag kan kreve at opplysninger av betydning for dets oppgaver tas inn på seidelen.

§ 8. Utfylling av landings- og sluttseddel

Mottaker skal umiddelbart etter at landing er fullført, der omsetning ikke skjer samtidig, fylle ut en landingsseidel med landingsopplysninger fastsatt i § 9, § 10 og § 11. På landingsseidel for fisk som er omsatt tidligere skal entydig henvisning til alle sluttsedlene oppgis. Seidelen skal undertegnes av mottaker eller dennes representant og den som lander før denne forlater mottaksstedet, og begge er ansvarlige for at opplysningene er korrekte.

Kjøper skal umiddelbart etter at landing er fullført der omsetning skjer samtidig, fylle ut sluttseddel som inneholder både landings- og omsetningsopplysninger fastsatt i § 9, § 10, § 11 og § 13. Seidelen skal undertegnes av kjøper eller dennes representant og den som lander før denne forlater mottaksstedet, og begge er ansvarlige for at opplysningene er korrekte.

Fiskeridirektoratet kan i særlige tilfeller gi dispensasjon fra kravet om samtidig undertegning av seidel.

Fiskeridirektoratet kan gi dispensasjon fra kravet om samtidig undertegning av seddel for landing til små mottaksanlegg utenfor ordinær åpningstid. Det skal legges vekt på mengden fisk som landes og antall landinger hvert kalenderår, samt omfanget av kostnadene mottaker vil få dersom mottaksanlegget må holde åpent utenfor ordinær åpningstid. Den som lander utenfor ordinær åpningstid må umiddelbart etter at veiingen er fullført, fylle ut og undertegne seddel med landingsopplysningene. Mottaker, kjøper eller deres representant skal umiddelbart etter ankomst mottaksanlegget kontrollveie fangsten, og deretter ferdigstille utfyllingen av seddel.

Kjøper skal umiddelbart etter omsetning som skjer etter at landing har funnet sted, fylle ut sluttseddel som inneholder både landings- og omsetningsopplysningene fastsatt i § 9, § 10, § 11 og § 13 og entydig henvisning til landingssted. Seddelen skal undertegnes av kjøper eller dennes representant, og den som har landet. Salgslaget kan fylle ut sluttseddel på kjøperens vegne og gi dispensasjon fra kravet om underskrift fra den som har landet.

Den som lander er ved landing i utlandet, eller til utenlandske fartøy i farvann utenfor områder opprettet etter lov 17. desember 1976 nr. 91 om Norges økonomiske sone § 1 og § 5, ansvarlig for at seddel blir fylt ut. Den som lander skal undertegne seddelen før mottaksstedet forlates.

Innføring av nye rutiner ved bruk av elektronisk signatur skal godkjennes av Fiskeridirektoratet.

§ 9. Opplysninger om den som lander

Den som lander skal oppgi foretakets navn, organisasjonsnummer, fartøynavn, registreringsmerke, radiokallesignal, flaggstat og ansvarshavendes navn. Utenlandske aktører oppgir i stedet for organisasjonsnummer et ID-nummer per aktør som er tildelt dem av salgslaget.

Det skal oppgis om fartøyet er det som fisken er høstet med eller om det er et transport-, kjøpe-, produksjonsfartøy eller annet fartøy.

Fødselsnummer skal oppgis dersom den som lander ikke kan identifiseres med et organisasjonsnummer.

Ved bruk av annet fartøy enn det som er tildelt kvoten, skal begge fartøyenes registreringsmerker oppgis.

§ 10. Opplysninger om mottaker

Mottaker skal oppgi foretakets navn, organisasjonsnummer, kommunenummeret til den kommunen der landingen skjer og navn på mottakers representant. Mottaksstedets godkjenningsnummer skal, hvis det er tildelt i henhold til matloven eller fra Fiskeridirektoratet, oppgis. Ved landing i utlandet skal land oppgis og i stedet for organisasjonsnummer skal et ID-nummer som er tildelt dem av salgslaget, oppgis.

Ved omlasting skal også fartøynavn, registreringsmerke, radiokallesignal og flaggstat oppgis. Det skal oppgis om mottakerfartøyet er et transport-, kjøpe- eller produksjonsfartøy.

§ 11. Opplysninger om landingen

Den som lander og mottaker skal oppgi dato og klokkeslett ved fullført landing, samt opplysninger om art, produkttilstand, konserveringsmåte, størrelsessammensetning, vektavlesning, nøyaktig kvantum i kilogram og leveringsmåte. Antall individ skal oppgis dersom det kreves i medhold av regler gitt med hjemmel i lov 6. juni 2008 nr. 37 om forvaltning av viltlevande marine ressursar.

Videre skal første og siste fangstdato, sone, fangstfelt, redskap, fartøyrolle- og kvotetype oppgis. Opplysninger om fisk fanget i forskjellige soner, fangstår og på forskjellige kvotetyper oppgis hver for seg.

Når fangsten har vært låssatt før omsetning, skal det opplyses om dette på landings-/sluttseddelen.

Dersom landingen er en dellanding, skal dette oppgis.

§ 12. Prøvetaking av industrilandinger

Fiskeridirektoratet kan i forskrift fastsette krav til utstyr og bruken av dette for fastsettelse av fangstsammensetningen i industrilandinger.

§ 13. Opplysninger om selger, kjøper og omsetning

Selger skal oppgi foretakets navn, organisasjonsnummer, fartøynavn, registreringsmerke, radiokallesignal og flaggstat. Utenlandske selgere skal i stedet for organisasjonsnummer identifiseres med et ID-nummer per aktør som er tildelt dem av salgslaget.

Kjøper skal oppgi foretakets navn, organisasjonsnummer og nasjonalitet. Utenlandske kjøpere skal i stedet for organisasjonsnummer identifiseres med et ID-nummer som er tildelt dem av salgslaget.

Selger og kjøper skal ved omsetning oppgi art, produkttilstand, konserveringsmåte, størrelsessammensetning, kvantum i kilogram, antall individ dersom krevd, antatt anvendelse, pris, omsetningsdato og leveringsmåte.

§ 14. Innsending av landings- og sluttseddel

Mottaker/kjøper skal umiddelbart etter undertegning sende seddelen til salgslaget.

Ved landing i utlandet, eller til utenlandsk fartøy i farvann utenfor områder opprettet etter lov 17. desember 1976 nr. 91 om Norges økonomiske sone § 1 og § 5, er den som lander ansvarlig for at seddel umiddelbart blir sendt inn til salgslaget.

I særlige tilfelle hvor mangel på internetdekning umuliggjør umiddelbar innsending av landings- og sluttseddel kan salgslagene gi dispensasjon fra kravet i første ledd. Seddel skal i slike tilfeller sendes umiddelbart etter at internetdekning er gjenopprettet.

§ 15. Krav til elektronisk registrering og overføring av opplysninger

Mottaker, kjøper og salgslag skal anvende elektronisk utstyr og programvare for registrering og kvalitetssikring av landings- og sluttsedler, samt ved overføringen av slik informasjon etter at seddel er ferdig utfylt og undertegnet. Salgslagene videresender informasjonen til Fiskeridirektoratet i henhold til § 20.

Elektronisk utstyr og programvare som nevnt i første ledd skal fungere slik at seddelen automatisk sendes salgslaget umiddelbart etter at den er undertegnet.

Fiskeridirektoratet kan i forskrift fastsette ytterligere krav til slikt elektronisk utstyr og programvare samt til den elektroniske utfyllingen av landings- og sluttsedler.

Salgslaget kan gi tidsbegrenset dispensasjon fra kravet i første ledd så langt det er strengt nødvendig for at mottaker og kjøper skal kunne anskaffe nødvendig elektronisk utstyr og programvare.

§ 16. Journal

Mottaker skal fortløpende føre journal med opplysninger om ethvert mottak av fisk ved mottaksanlegget, og ved mottakets eksterne lagringssteder.

Mottaker skal umiddelbart etter ethvert mottak føre inn dato, art, produkttilstand, størrelsessammensetning, kvantum og leveringsmåte. Ved landing skal fartøyets navn, registreringsmerke og seddelnummer også føres. Dersom mottaket skjer på annen måte enn ved landing skal fangstens avsender, transportør og transportmåte føres inn. Mottak skal fortløpende nummereres i journalen.

Ved bruk av automatisk vekt skal totaltelleverkets verdi ved landingens start og slutt oppgis. Art og kvantum fisk som veies i henhold til § 5 andre ledd, andre punktum, skal oppgis. For fisk som veies i henhold § 5 tredje ledd, skal antall fisk, antall fisk veid og snittvekten oppgis.

Mottaker skal umiddelbart føre journal over fisk satt i produksjon. Journalen skal inneholde opplysninger om seddelnummer, dato for fisk satt i produksjon, art, produkttilstand, størrelsessammensetning, kvantum og anvendelse.

Mottaker skal umiddelbart etter at produksjonen er fullført føre journal med opplysninger om produserte kvanta. Journalen skal inneholde opplysninger om dato for produksjon, kvantum fordelt på art og produkttilstand, konserveringsmåte og emballasje. Journalen skal også inneholde opplysninger om hvor produktet til en hver tid er lagret.

Mottaker skal umiddelbart etter ethvert uttak av fisk som transporteres fra det enkelte mottaksanlegg, føre opplysninger om dato for transporten, art, produkttilstand, størrelsessammensetning og kvantum. Mottaker og transportør skal identifiseres med foretakets navn. Transportmiddel skal også føres.

For fisk som transporteres bort fra mottaksanlegget ubearbeidet skal det i tillegg føres seddelnummer.

Journaler skal føres som en egen integrert del av mottakers produksjonsstyrings- og logistikksystem.

Fiskeridirektoratets regionkontor kan gi dispensasjon begrenset til å tillate at mindre kvanta fisk fra en landing håndteres sammen med små kvanta fra andre landinger. Fiskeridirektoratets regionkontor kan gi dispensasjon fra plikten til å føre journal. Det skal legges avgjørende vekt på mengden fisk som landes og antall landinger hvert kalenderår, samt kostnadenes omfang. Seddelnummer skal likevel alltid oppgis.

§ 17. Adskillelse, merking og lagring

All fisk fra et fartøy skal holdes adskilt fra fisk som landes fra andre fartøy frem til veiingen er avsluttet og seddelen er skrevet.

All fisk som mottas skal merkes på fartøynivå frem til fisken settes i produksjon, eller frem til den transporteres bort fra mottaksstedet før produksjon. Merkingen skal skje fortløpende og umiddelbart etter at fisken er veid. Hvis fisken mottas på annen måte enn ved landing, skal merkingen skje når den mottas.

Fiskeridirektoratets regionkontor kan i enkeltvedtak kreve at fisken fra et fartøy merkes umiddelbart etter at den settes på land fra fartøyet. Slik merking kan bare kreves der mottakers rutiner for adskillelse i henhold til første ledd ikke anses som tilstrekkelige for å sikre adskillelse.

Mottaker skal lagre all fisk som ikke er omsatt i første hånd adskilt fra den fisken som er omsatt.

Fiskeridirektoratet kan gi dispensasjon fra kravene i første og andre ledd ved landing av tang og tare.

Fiskeridirektoratets regionkontor kan gi dispensasjon fra kravene i andre ledd, begrenset til å tillate at mindre kvanta fisk fra et mottak håndteres sammen med andre tilsvarende små kvanta fra andre mottak. Det skal legges avgjørende vekt på mengden fisk som landes og antall landinger hvert kalenderår, samt kostnadenes omfang.

§ 18. Ansvarlighet og korreksjon

Den som lander, mottaker og kjøper er alle ansvarlige for at seddel er korrekt utfylt med riktige opplysninger. Ved landing i utlandet, eller til utenlandsk fartøy i farvann utenfor områder opprettet etter lov 17. desember 1976 nr. 91 om Norges økonomiske sone § 1 og § 5, er den som lander ansvarlig.

Mottaker er ansvarlig for at journal er korrekt ført med riktige opplysninger, samt for korrekt merking og lagring.

Dersom opplysningene i en landings- eller sluttseddel ikke er riktige og må korrigeres, skal mottaker eller kjøper og den som har landet fisken fremlegge en skriftlig søknad med begrunnelse til salgslaget. Søknaden skal være signert av begge parter. En søknad som ikke er signert av begge parter krever at den som har signert innhenter samtykke, eller en uttalelse fra den andre parten.

Salgslaget kan på eget initiativ, eller skal etter pålegg fra Fiskeridirektoratet, korrigere uriktige opplysninger i seddel.

Salgslaget behandler søknader om korreksjon. Dersom endringen er vesentlig for ressurskontrollen, skal søknaden avgjøres i samråd med Fiskeridirektoratets regionkontor. Dette gjelder tilsvarende for korrigeringer etter salgslagets eget initiativ. Ved uenighet fattes endelig beslutning av Fiskeridirektoratets regionkontor.

Alle korrigerede landings- og sluttsedler skal ha vedlagt dokumentasjon på årsaken til korreksjonen og informasjon om saksbehandlingen. Dokumentasjonen skal fremlegges ved forespørsel.

Fiskeridirektoratet kan i forskrift fastsette nærmere bestemmelser om korreksjon av landings- og sluttsedler.

§ 19. Oppbevaringsplikt

Mottaker skal oppbevare journaler på mottaksstedet i minst 5 år.

Mottaker og kjøper skal oppbevare landings- og sluttsedler som ikke er undertegnet elektronisk på mottaksstedet i minst 5 år. Dersom salgslaget krever at slike originale sedler sendes inn, skal det oppbevares kopi.

§ 20. Salgslagenes ansvar

Salgslagene skal føre kontroll med at reglene i § 5 – § 11, § 13 – § 15 og § 17 overholdes, samt motta alle landings- og sluttsedler. Salgslagene skal fortløpende overføre sedlene og opplysninger som følger av deres behandling, elektronisk til Fiskeridirektoratet.

Salgslagene skal overføre opplysninger om den ikke omsatte andel av fisken oppgitt på landingsseddelen når omsetning skjer etter at landing har funnet sted.

Salgslagene skal i tilknytning til seddelen overføre opplysninger om effektivering av eventuelle administrative vedtak om inndragning av fangstverdien. Opplysningene skal overføres på linjenivå på seddelen. Dersom annet salgslag enn eieren av seddelen fatter vedtaket, skal dette salgslaget straks informere salgslaget som eier seddelen om vedtaket. Salgslaget som eier seddelen overfører opplysningene til Fiskeridirektoratet.

Fiskeridirektoratet kan i forskrift eller enkeltvedtak, pålegge salgslagene å innføre bestemte rutiner.

§ 21. Klageinstans

Fiskeridirektoratet er klageinstans for vedtak fattet av Fiskeridirektoratets regionkontor og salgslagene.

§ 22. Straff, inndragning og overtredelsesgebyr

Forsettlig eller uaktsom overtredelse av denne forskrift straffes i henhold til lov 6. juni 2008 nr. 37 om forvaltning av viltlevande marine ressursar § 62, jf. § 64 og lov 21. juni 2013 nr. 75 om førstehandsomsetning av viltlevande marine ressursar § 22. Inndragning kan skje i henhold til lov 6. juni 2008 nr. 37 om forvaltning av viltlevande marine ressursar § 65. Overtredelsesgebyr kan gis i henhold til lov 6. juni 2008 nr. 37 om forvaltning av viltlevande marine ressursar § 59.

§ 23. Bemyndigelse

Fiskeridirektoratet kan endre denne forskriften og fastsette nærmere bestemmelser som er nødvendige for sikre en bærekraftig forvaltning av de viltlevende marine ressurser gjennom registrering av opplysninger om fangsten til bruk ved ressurskontroll, kvotekontroll og for statistikkformål.

§ 24. Ikrafttredelse

Denne forskrift trer i kraft 1. januar 2015. Fiskeridirektoratet kan i en overgangsperiode på inntil to år gi dispensasjon fra enkelte vilkår i § 16 og § 17 i denne forskrift.

Fra samme tidspunkt oppheves forskrift 22. januar 2003 nr. 57 om opplysningsplikt ved landing og omsetning av fisk og forskrift 13. november 1995 nr. 884 om oppgave- og opplysningsplikt for enhver som mottar eller omsetter fangst.

JHM

8.2 Veiledning til føring av journal – forskrift om landings- og sluttseddel (Landingsforskriften)

Mottakere og kjøpere av fisk

Saksbehandler: Finn Hov
Telefon: 90637002
Seksjon: Kontrollseksjonen
Vår referanse: 14/15552
Deres referanse:
Vår dato: 29.09.2015
Deres dato:

Att:

VEILEDNING TIL FØRING AV JOURNAL - FORSKRIFT OM LANDINGS- OG SLUTTSEDDEL (LANDINGSFORSKRIFTEN)

Fiskeridirektoratet viser til forskrift 6. mai 2014 nr 607 om landings- og sluttseddel (landingsforskriften). Forskriften trådte i kraft 1. januar 2015.

Fiskeridirektoratet har utarbeidet denne veiledningen til landingsforskriften § 16 for å sikre en effektiv og god innføring av landingsforskriftens krav til føring av journal.

Det er videre et viktig mål med veilederen å sikre etterlevelse av regelverket og like konkurranseforhold i næringen.

Det ble sendt ut en veileder til næringen den 29.04.2015 om journalføring. Etter tilbakemeldinger fra næringsaktører og bransjeorganisasjoner har Fiskeridirektoratet funnet det formålstjenlig å presisere en del forhold i den tidligere utsendte veilederen. Veilederen som nå sendes ut til næringen inneholder ingen endringer men forsøker å tydeliggjøre noen punkter.

Veilederen datert 29.09.2015 erstatter veilederen av 29.04.2015.

1 Plikt til samarbeid og tilrettelegging for kontroll

De som blir kontrollert plikter å samarbeide med kontrollstyresmaktene ved gjennomføring av kontroll, jf lov 6. juni 2008 nr 37 om forvaltning av villevande marine ressursar (havressursloven) § 45.

Denne samarbeidsplikten innebærer at den som blir kontrollert skal medvirke slik at kontrollen blir så god som mulig og slik at våre inspektører får et tilstrekkelig godt grunnlag for gjennomføring av kontroll.

Samarbeidsplikten innebærer også at det skal gis uhindret og direkte tilgang til blant annet fiskemottak, samt relevante dokumenter og opplysninger, jf havressursloven § 46 første og andre ledd.

Samarbeidsplikten inntreder så snart Fiskeridirektoratets inspektører har ankommet mottaksanlegget. Slik medvirkning skal skje uoppfordret, men det betyr også at kontrollobjektet skal legge driften til rette slik at det er mulig å gjennomføre en god kontroll.

2 Krav til journal etter landingsforskriften § 16

Journalen som er beskrevet i landingsforskriften § 16 består av tre hoveddeler:

- a) Mottak
- b) Produksjon
- c) Lager/transport

De tre hoveddelene av journalen henger sammen. Av journalen skal det blant annet fremgå hvor mye fisk som er mottatt, produserte kvanta og hvor mye fisk som fortsatt er på anlegget enten som råvare eller som ferdigprodusert vare.

3 Veiepunkter

I journalen skal kvantum registreres ved:

- a) Mottak
- b) Råstoff satt i produksjon
- c) Ferdig produserte varer
- d) Lager
- e) Uttransportering/salg

Kvantum mottatt vil ofte være det samme som kvantum satt i produksjon. Ferdig produserte varer settes inn på lager som deretter selges/uttransporteres. Dersom det ikke er endring i kvantum, medfører gjenbruk av data, at det kan være tilstrekkelig å veie fisken ved mottak og etter at den er ferdig produsert.

Vedlagt (./..) følger et flytdiagram som på en skjematisk måte viser hoveddelene og -trekkene i journalplikten.

3.1 Mottaksjournal

Når fisk ankommer mottaksanlegget skal det føres en mottaksjournal. Dette fremgår av landingsforskriften § 16 første til tredje ledd hvor det heter at:

«Mottaker skal fortløpende føre journal med opplysninger om ethvert mottak av fisk ved mottaksanlegget, og ved mottakets eksterne lagringssteder.

Mottaker skal umiddelbart etter ethvert mottak føre inn dato, art, produkttilstand, størrelsessammensetning kvantum og leveringsmåte. Ved landing skal fartøyets navn, registreringsmerke og seddelnummer også føres. Dersom mottaket skjer på annen måte enn ved landing skal fangstens avsender, transportør og transportmåte føres inn. Mottak skal fortløpende nummereres i journalen.

Ved bruk av automatisk vekt skal totaltelleverkets verdi ved landingens start og slutt oppgis. Art og kvantum fisk som veies i henhold til § 5 andre ledd, andre punktum, skal oppgis. For fisk som veies i henhold § 5 tredje ledd, skal antall fisk, antall fisk veid og snittvekten oppgis.»

Det presiseres at anlegg som benytter seg av automatiske vekter i tillegg skal føre en vektjournal som en del av mottaksjournalen.

3.2 Produksjonsjournal

Det skal føres en produksjonsjournal. Dette fremgår av landingsforskriften § 16 fjerde til femte ledd hvor det heter at:

«Mottaker skal umiddelbart føre journal over fisk satt i produksjon. Journalen skal inneholde opplysninger om seddelnummer, dato for fisk satt i produksjon, art, produkttilstand, størrelsessammensetning, kvantum og anvendelse.

Mottaker skal umiddelbart etter at produksjonen er fullført føre journal med opplysninger om produserte kvanta. Journalen skal inneholde opplysninger om dato for produksjon, kvantum fordelt på art og produkttilstand, konserveringsmåte og emballasje. Journalen skal også inneholde opplysninger om hvor produktet til en hver tid er lagret.»

Produksjonsjournalen skal i hovedsak inneholde opplysninger om hvor mye råstoff som er satt i produksjon og opplysninger om ferdig produserte kvanta fordelt på art og produkttilstand.

Når fisk er satt i produksjon oppheves kravet om å holde fangsten adskilt. Det kreves ikke at seddelnummer for ferdige produkter oppgis i journalen.

3.3 Lager/transport

Det skal føres en lagerjournal. Dette fremgår av landingsforskriften § 16 sjette til syvende ledd hvor det heter at:

«Mottaker skal umiddelbart etter ethvert uttak av fisk som transporteres fra det enkelte mottaksanlegg, føre opplysninger om dato for transporten, art, produkttilstand, størrelsessammensetning og kvantum. Mottaker og transportør skal identifiseres med foretakets navn. Transportmiddel skal også føres.

For fisk som transporteres bort fra mottaksanlegget ubearbeidet skal det i tillegg føres seddelnummer.»

Lagerjournalen skal i hovedsak inneholde opplysninger om varer som går inn og ut av lager.

4 Registrering og presentasjon

I landingsforskriften § 16 åttende ledd heter det at:

«Journaler skal føres som en egen integrert del av mottakers produksjonsstyrings- og logistikksystem.»

Med *egen integrert del* menes at opplysningene i journalen skal kunne hentes ut ferdig systematisert i henhold til kravene i landingsforskriften. Dette kan gjøres ved at journalene er en egen separat del eller modul av mottakers produksjonsstyrings- og logistikksystem. Det viktigste hensynet her er at journalinformasjon kan hentes ut og fremstilles på en effektiv og systematisk måte.

De forskjellige hoveddelene av journalen må kunne skrives ut enkeltvis. Ved forespørsel fra Fiskeridirektoratet eller andre kontrollmyndigheter skal det være mulig å få utskrift av oppdaterte journaler både enkeltvis og samlet. Journalene skal vise alle registrerte hendelser frem til kontrolltidspunkt.

Journalrapportene må fremstilles systematisk, strukturert og lett forståelige. Dataene skal registreres og være tilgjengelig elektronisk. Journalene kan utarbeides på norsk eller engelsk.

Med *integrert del* menes at journalen, hvor det er mulig, henter opplysninger fra bedriftens øvrige informasjonssystemer.

Det anbefales at journalen innrettes slik at informasjon som går igjen i de ulike delene av journalen kun registreres en gang.

Det vil tillates at opplysninger registrert i journal korrigeres. Det forutsettes at slike korreksjoner loggføres. Det vil si at tidspunkt for endring registreres og at det fremgår av loggen hva som er endret. Loggen skal være tilgjengelig for Fiskeridirektoratets inspektører.

Det vil ikke bli stilt krav om at journalene utformes i henhold til en bestemt standard, men det oppfordres til bruk av standard kodelister, jf punkt 4.2. Næringen må derfor selv avgjøre hvilken programvare som er mest formålstjenlig å bruke. Virksomheten må kunne fremlegge en beskrivelse av hvordan journalføringen er teknisk innrettet.

4.1 Oppbevaring og lagring av journalopplysninger

Journalopplysningene skal oppbevares i mottaksanleggets lokaler i minimum 5 år etter kalenderårets utgang. Journalopplysningene skal være tilgjengelig for Fiskeridirektoratet.

Det stilles krav om at journalopplysningene oppbevares på en måte som opprettholder lesekvaliteten og at de sikres på en slik måte at man unngår urettmessig endring, sletting eller tap. Det må også foreligge sikkerhetskopi.

4.2 Norsk standard 9400 - kodelister

Ved å bruke tallkodene i norsk standard 9400 vil en sikre ensartet og entydig beskrivelse av journalopplysningene hos de forskjellige kjøperne. Fiskeridirektoratet anbefaler derfor at følgende kodelister benyttes i journalen:

4.10.2:	Kodeliste for fiskeslag (art)
4.10.9:	Kodeliste for landings-/leveringsmåte
4.10.10:	Kodeliste for konserveringsmåte
4.10.11:	Kodeliste for størrelse
4.10.12:	Kodeliste for produkttilstand
4.10.15:	Kodeliste for anvendelse

5 Hvem omfattes av kravet til journal?

I henhold til landingsforskriften § 16 første ledd skal *mottaker* fortløpende føre journal. I landingsforskriften § 3 er mottaker definert slik:

«Med mottaker menes enhver som mottar fisk.»

Fiskeridirektoratet legger til grunn at mottak av fisk omfatter alle landinger og all omsetning av fisk, jf landingsforskriften virkeområde gitt i landingsforskriften § 2.

Det vil si at alle som mottar fisk og som plikter å følge landingsforskriften er pliktig til å føre journal.

Journalplikten omfatter også kjøp i annenhånd m.v. og mottak som følge av intern forflytning mellom anlegg i samme foretak, herunder eksterne lagre, leide lagre etc. Hensikten er å sikre en fullstendig og nøyaktig registrering av all fisk og alle fiskeprodukter som blir mottatt av den enkelte mottaker.

Dersom det kun kjøpes fisk i *annenhånd eller senere* er man fremdeles mottaker etter landingsforskriften, men Fiskeridirektoratet har i denne omgang funnet å avgrense krav om journalføring til ikke å gjelde i disse tilfellene.

Det understrekes likevel at krav til journal vil bli pålagt dersom det gjøres forsøk på å organisere seg bort fra denne plikten. Gjennomskjæring kan gjøres på objektivt grunnlag ved at det foreligger interessefellesskap mellom selskap, for eksempel når samme eiere står bak. Gjennomskjæring kan også gjøres på subjektivt grunnlag når det synes klart at organiseringen er gjort med det formål å unngå journalplikten.

Videre heter det i første ledd at ethvert mottak av fisk *ved mottaksanlegget, og ved mottakets eksterne lagringssteder* skal journalføres. Dette medfører at journalplikten gjelder uavhengig av hvor fisken mottas. Det må fremgå av journalen hvor fisken befinner seg, enten ved mottaksanlegget eller mottakets eksterne lagringssteder.

Journalen skal føres *fortløpende* for ethvert mottak. Det vil si at de enkelte mottak registreres etter hvert som de mottas og i kronologisk rekkefølge.

6 Mottaksjournal

I landingsforskriften § 16 andre ledd heter det at:

«Mottaker skal umiddelbart etter ethvert mottak føre inn dato, art, produkttilstand, størrelsessammensetning, kvantum og leveringsmåte. Ved landing skal fartøyets navn, registreringsmerke og seddelnummer også føres. Dersom mottaket skjer på annen måte enn ved landing skal fangstens avsender, transportør og transportmåte føres inn. Mottak skal fortløpende nummereres i journalen.»

Umiddelbar føring innebærer at registrering i mottaksjournal skal gjøres uten ugrunnet opphold og senest innen kl. 23.59 samme dag som fisken er mottatt. Ved stopp i aktiviteten utover korte opphold journalføres aktivitet frem til avbruddet.

Fiskeridirektoratet kan kreve at journalen oppdateres slik at den viser alle hendelser frem til og med kontrolltidspunktet.

Hva som menes med *ethvert mottak av fisk* er beskrevet i punkt 5.

Fisk er definert som viltlevende marine ressurser samt produkter herav, jf landingsforskriften § 3. Dette omfatter også biprodukter.

Dato for mottaket skal oppgis. Med dette menes den dato fangsten ankommer anlegget. Dersom mottaket går over flere dager registreres både dato for påbegynt mottak og dato for når mottaket er slutført. Dato registreres som dd.mm.åå.

Vekten oppgis i nærmeste hele kilogram. Ved kjøp som seddelføres og som innveies over mottaksvekten registreres avlest innveid *kvantum* i mottaksjournalen. Eventuell tara slik som kar, containere etc. inngår ikke i avlest innveid vekt. Derimot vil vann som følger med over mottaksvekten journalføres som registrert innveid vekt. Ved kjøp i annenhånd registreres netto vekt av fisk eller fiskeprodukt i mottaksjournalen, dvs. produktvekt der eventuell vekt av emballasje og is/vann etc. er fratrukket.

Når det gjelder *art, produkttilstand, størrelsessammensetning og leveringsmåte* beskrives disse med tallkoder i henhold til norsk standard 9400.

Ved landing av fisk fra fartøy skal *fartøyets navn og registreringsmerke* oppgis. Navnet og registreringsmerket som fartøyet står oppført med i Fiskeridirektoratets Merkerregisteret på landingstidspunktet journalføres.

Sluttseddel- eller landingsseddelnummer føres i mottaksjournalen.

Dersom mottaket av fisk skjer på annen måte enn ved landing fra fartøy skal fangstens avsender, transportør og transportmåte føres inn. *Fangstens avsender* er selger av fangsten, dvs. den som eier fisken. Fangstens avsender registreres i mottaksjournalen med navn og organisasjonsnummer, eventuelt fødselsnummer dersom vedkommende ikke kan identifiseres med organisasjonsnummer. Videre skal det opplyses om transportmåte, herunder transportmidlets/bilens kjennemerke.

Mottak skal *fortløpende nummereres* i journalen. Med dette menes at mottakene nummereres i stigende rekkefølge. Det må være tett nummerserie uten hopp i nummereringen. Dersom ny nummerserie tas i bruk hvert år angis årstallet i tillegg til nummer.

6.1 Journalføring ved flere mottaksstasjoner

En virksomhet kan ha et mottaksanlegg hvor produksjonen foregår. I tillegg kan den samme virksomheten også ha flere mottaksstasjoner og/eller den kan kjøpe fisk over eksterne fryselagre. I slike tilfeller kan det føres en samlet journal for mottaksanlegget og mottaksstasjonene.

Informasjon om de forskjellige mottakene må kunne hentes ut på mottaksstasjonene og på mottaksanlegget.

I journalen må det fremgå hvilken stasjon som har tatt imot de forskjellige fangstene.

Dette innebærer at de ulike mottaksstedene gis en unik identifikasjon som registreres i journalen sammen med de enkelte mottakene.

Slik identifikasjon skal samsvare med registrering i Kjøperregisteret.

7 Vektjournal

I landingsforskriften § 16 tredje ledd heter det at:

«Ved bruk av automatisk vekt skal totaltelleverkets verdi ved landingens start og slutt oppgis. Art og kvantum fisk som veies i henhold til § 5 andre ledd, andre punktum, skal oppgis. For fisk som veies i henhold § 5 tredje ledd, skal antall fisk, antall fisk veid og snittvekten oppgis.»

Automatisk vekt er et måleredskap som bestemmer massen av et produkt uten inngrep fra en operatør, og som følger et forhåndsdefinert program av automatiske prosesser karakteristisk for måleredskapet.

Med *ikke-automatisk vekt* menes en vekt som ved veiing må betjenes av en operatør.

I mottaksjournalen registreres mottatt kvantum. Når det brukes *automatiske vekter* skal det i tillegg til registrert mottatt kvantum, føres en vektjournal som vil være en del av mottaksjournalen. I vektjournalen skal totaltelleverkets verdi ved landingens start og slutt oppgis. Det kan være endringer i totaltelleverket som ikke skyldes ordinære landinger. Alle endringer av totaltellerens verdi, også de som ikke er forbundet med landinger, registreres og forklares i vektjournalen. Det vises til «Veiledning om krav til vekter og adskillelse, merking og lagring av fisk - Forskrift om landings- og sluttseddel» av 03.12.2014.

Videre heter det at *art og kvantum fisk som veies i henhold til § 5 andre ledd, andre punktum oppgis*. Landingsforskriften § 5 andre ledd bestemmer at fisk fra pelagiske landinger som ikke anvendes til konsum skal veies igjen umiddelbart etter utsortering.

Kvantum fordelt på art, det vil si avlest innveid kvantum, av den utsorterte fisken skal føres i vektjournal. Når det gjelder *art* beskrives denne med tallkode i henhold til norsk standard 9400.

Landingsforskriften § 5 tredje ledd har bestemmelser om vektfastsettelse av levende

fisk. Ved mottak av levende fisk skal antall fisk mottatt, antall fisk veid og snittvekten oppgis. Snittvekten fremkommer som det samlede antall kilogram av den veide fisken, dividert på antall fisk som er med i veiingen.

8 Fisk satt i produksjon

I landingsforskriften § 16 fjerde ledd heter det at:

«Mottaker skal umiddelbart føre journal over fisk satt i produksjon. Journalen skal inneholde opplysninger om seddelnummer, dato for fisk satt i produksjon, art, produkttilstand, størrelsessammensetning, kvantum og anvendelse.»

Opplysninger om fisk som er satt i produksjon føres i produksjonsjournalen. Dette er informasjon om råstoff/innsatsfaktorer i produksjonsprosessen.

Umiddelbart er beskrevet i punkt 6.

All fisk som settes i produksjon registreres i journalen, uavhengig av om den er seddelført, kjøpt i andre hånd m.v. eller er et resultat av intern forflytning i foretaket.

Det eksakte *kvantum* som settes inn i produksjon vil ofte følge av opplysninger registrert i mottaksjournalen. Det er netto vekt av fisken, der eventuell vekt av emballasje og is/vann trekkes fra, som skal journalføres. Dersom det råder usikkerhet om vekten på råstoffet veies det på nytt før produksjonsprosessen starter opp.

Dersom produksjonen påbegynnes før landingen er avsluttet, føres opplysningene om seddelnummer umiddelbart etter at seddelen er signert. Det understrekes at kravet til adskillelse gjelder helt til seddel er skrevet.

Med *dato* menes den dagen da fisken fysisk tas ut av råvarelageret for å føres inn i anleggets produksjon.

Når det gjelder *art, produkttilstand, størrelsessammensetning og anvendelse* beskrives disse med tallkoder i henhold til norsk standard 9400.

9 Produksjon

I landingsforskriften § 16 femte ledd heter det at:

«Mottaker skal umiddelbart etter at produksjonen er fullført føre journal med opplysninger om produserte kvanta. Journalen skal inneholde opplysninger om dato for produksjon, kvantum fordelt på art og produkttilstand, konserveringsmåte og emballasje. Journalen skal også inneholde opplysninger om hvor produktet til enhver tid er lagret.»

Dette leddet inneholder hvilke opplysninger etter fullført produksjon som skal føres i produksjonsjournalen.

Enhver form for bearbeiding av fisk og fiskeprodukter anses som *produksjon*,

herunder defineres pakkeprosesser som produksjon.

Umiddelbart er beskrevet i punkt 6.

Produksjonen er *fullført* når varen er ferdig produsert. En vare anses for å være ferdig produsert når den er klar for utsendelse/utskipning, det vil si når det er et salgbart produkt. Normalt vil dette være når fisken er emballert som ferdigvare og kjørt inn på ferdigvarelageret. Varen må uansett være ansett som ferdig produsert ved transport bort fra anlegget, jf landingsforskriften § 16 femte ledd.

Med produserte *kvanta* menes netto vekt av fisken eller fiskeproduktet der eventuell emballasje og is/vann er fratrukket.

I journalen innføres *dato* for når fisken settes i produksjon og *dato* for når produksjonen er ferdig og produktet kjøres inn på ferdigvarelageret.

Biprodukter er å anse som et eget produkt og opplysninger journalføres dermed på lik linje med øvrige produkter. Det samme gjelder for utsortert fisk fra produksjonen.

Når det gjelder *art og produkttilstand, konserveringsmåte og emballasje*, beskrives disse med tallkoder i henhold til norsk standard 9400.

9.1 Saltfisk

Når saltfisken er saltmoden sorteres den på størrelse/kvalitet og pallene kjøres inn på kjølelager og saltfisken anses da som ferdigprodusert. Saltfisken mister vekt under lagring. Følgelig vil vekten variere alt etter hvilket tidspunkt den veies på. Pallene veies i det de kjøres inn på kjølelager og dersom det går en viss tid før utskipning, med påfølgende vekttap, veies saltfisken igjen.

9.2 Flere produksjonsprosesser

Fiskeproduktene kan bearbeides gjennom flere produksjonsprosesser. For eksempel kan rund fisk bli til sløyd/hodekappet, deretter saltes den for til slutt å bli bearbeidet til klippfisk. Hver produksjonsprosess journalføres separat.

Oppstart og fullføring for produkter som gjennomgår flere prosesser krever en nærmere redegjørelse. Vi bruker saltfisk-/klippfiskproduksjon som eksempel men dette kan også gjelde andre produkter. Som beskrevet over er hovedregelen at hver produksjonsprosess journalføres separat. Når saltfisken er ferdig produsert registreres den i produksjonsjournalen uavhengig av om den skal bearbeides videre. Dersom saltfisken går videre til klippfiskproduksjon starter en ny prosess. Saltfisken blir da fisk som settes i produksjon, jf fjerde ledd, og blir da en innsatsfaktor i klippfiskproduksjonen.

9.3 Flere prosesser - sammenhengende produksjon

Det er tilfeller hvor det kan være riktig å avvike fra hovedregel og dermed behandle flere produksjonsprosesser som en prosess. Dersom man kun har klippfiskproduksjon på mottaksanlegget vil det være naturlig å se på hele produksjonen som en prosess. Da ferdigstiller man først produksjonsjournalen når klippfisken er ferdigprodusert. Det vil da være tilstrekkelig å veie klippfisken og det vil ikke være krav om å veie det mellomliggende saltfiskproduktet. Det samme vil gjelde dersom all sløyd/hodekappet fisk, som er kjøpt rund, bearbeides videre til f.eks. filét. Da ferdigstilles produksjonsjournalen når filéten er ferdigprodusert. Det er da tilstrekkelig med veiing av den ferdigproduserte filéten og det vil ikke være krav om ytterligere veiing under produksjonsprosessen f.eks. etter at fisken er sløyd.

Dersom det er geografisk forflytning av fisken ved de forskjellige produksjonstrinnene, noe som kan være aktuelt blant annet for klippfiskproduksjon, må hver prosess behandles separat, da det i slike tilfeller er et nytt mottak.

Flere produksjonsprosesser vil kunne behandles som en prosess der hvor man har sammenhengende produksjonslinjer. Det vil si at produksjonen er innrettet slik at fisken ikke tas ut av produksjonslinjene før det endelige produktet er ferdigprodusert. Det må være bestemt før produksjonen starter hva det endelige produktet skal være (f. eks. klippfisk) og ikke en avgjørelse som tas underveis i produksjonen. Journalen føres da samlet for hele produksjonslinjen. Det er da kun krav til veiing når råstoffet settes inn i produksjonslinjen og av det endelige ferdigproduktet.

Avvik fra hovedregel forelegges Fiskeridirektoratet.

10 Lager

I landingsforskriften § 16 femte ledd, siste setning heter det at:

«Journalen skal også inneholde opplysninger om hvor produktet til enhver tid er lagret.»

Når fisken settes inn på ferdigvarelageret skal den lagerføres. Når varene settes inn på lager etter hvert som de er ferdig produsert følger opplysninger om lagret *kvantum* direkte av produksjonsjournalen. For fisk som lagres uten at den bearbeides på anlegget vil lageropplysningene følge av mottaksjournalen.

Det skal opplyses hvor produktet til *enhver tid er lagret*. Dette kravet er todelt. Det må opplyses om dato for når varene settes på lager og hvor varene er lagret. Sistnevnte er spesielt aktuelt når det er flere lager. En virksomhet kan ha flere lager innenfor

eget anleggsområde og som det utarbeides egne lageroversikter for. En forflytning mellom disse lagrene journalføres.

11 Salg/transport

I landingsforskriften § 16 sjette ledd heter det at:

«Mottaker skal umiddelbart etter ethvert uttak av fisk som transporteres fra det enkelte mottaksanlegg, føre opplysninger om dato for transporten, art, produkttilstand, størrelsessammensetning og kvantum. Mottaker og transportør skal identifiseres med foretakets navn. Transportmiddel skal også føres.»

Ethvert uttak av fisk som transporteres fra det enkelte mottaksanlegg skal journalføres. Dette innebærer journalføring uavhengig av om fisken er solgt eller ikke. Et foretak kan ha flere avdelinger med flere geografisk adskilte lagre. Videre kan virksomheten leie lagerplass på eksterne fryselagre både i inn- og utland. Også slike forflytninger journalføres.

Med *dato* menes tidspunktet for når fisken fysisk forlater anlegget.

Det transporterte *kvantum* følger normalt av produksjons-/lagerjournal. Dersom det er grunn til å anta at kvantum er endret i forhold til siste journalføring må det veies på nytt. Dette er spesielt aktuelt for saltfisk men kan også gjelde andre produkter.

Umiddelbart er beskrevet i punkt 6.

Når det gjelder *art, produkttilstand og størrelsessammensetning* beskrives disse med tallkoder i henhold til norsk standard 9400.

I landingsforskriften § 16 sjette ledd benyttes begrepet *mottaker* både i første og andre setning.

I første setning menes mottaksanlegget. I andre setning menes den som tar imot fisken etter at den er transportert bort fra anlegget. Sistnevnte identifiseres med foretakets navn. Videre skal det opplyses om navnet på transportselskapet og transportmiddel, det vil si fartøyets registreringsmerke eller bilens kjennemerke.

12 Ubearbeidet fisk

I landingsforskriften § 16 sjuende ledd heter det at:

«For fisk som transporteres bort fra mottaksanlegget ubearbeidet skal det i tillegg føres seddelnummer.»

Fisken anses som *ubearbeidet* når den fraktes ut i samme tilstand som den er mottatt. For ubearbeidet fisk føres mottaks- og lager/transportjournal og fisken skal kunne identifiseres med seddelnummer frem til den har forlatt anlegget.

13 Håndhevelse

Fiskeridirektoratet har besluttet å gi utsatt iverksettelse for kravet til journal. Iverksettelsesdato for journalkravet er satt til 1. januar 2016. Det understrekes at Fiskeridirektoratet etter dette tidspunktet vil håndheve landingsforskriften etter dens ordlyd.

Det er den enkelte mottaker eller kjøper av fisk som har ansvar til å oppfylle kravene i landingsforskriften herunder det som står beskrevet i denne veiledningen.

Fiskeridirektoratet vil i en slik prosess kunne være behjelpelige med å vurdere planlagte iverksatte journalsystemer, logistikk med mer innenfor regelverket.

Med hilsen

Thord Monsen
seksjonssjef

Finn Hov
seniorrådgiver

Brevet er godkjent elektronisk og sendes uten underskrift

Mottakerliste:

Mottakere og kjøpere av fisk

Kopi til:

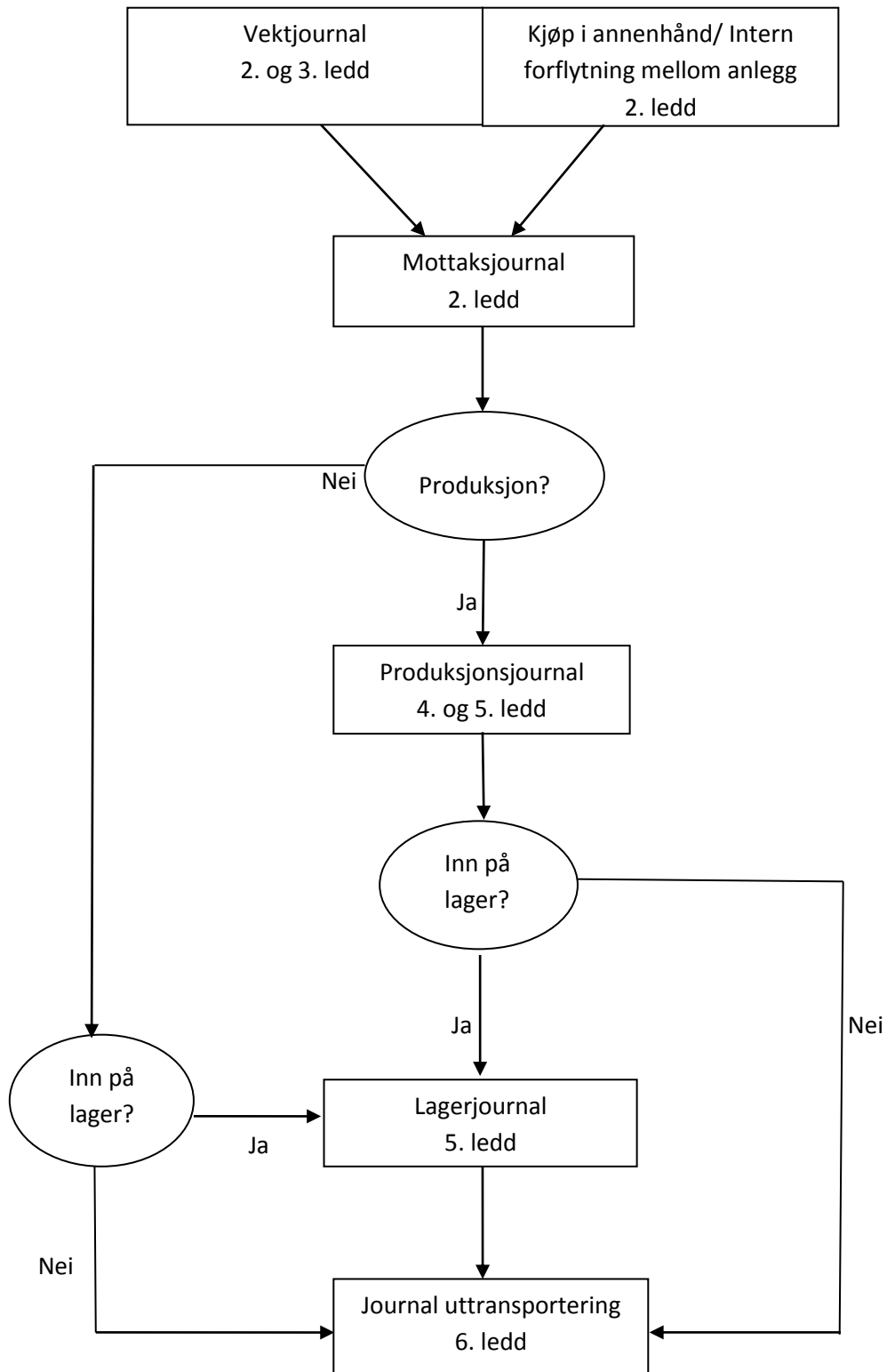
Aksel Eikemo			
Fiskekjøpernes Forening	Postboks 177	8376	LEKNES
Norske Sjømatbedrifters	Postboks 639		
Landsforening	Sentrum		
Norges Sildesalgslag			
Rogaland Fiskesalgslag SL	Postboks 1539	4093	STAVANGER
	Kjelvene		
Skagerakfisk SL	Postboks 401	4664	KRISTIANSAND S
Sunnmøre og Romsdal	Postboks 408		
Fiskesalgslag	Sentrum		
Vest-Norges Fiskesalgslag	Postboks 83	6701	MÅLØY
Norges Råfisklag	Postboks 6162	9291	TROMSØ
Liv Holmefjord			
Aksel Eikemo			
Kontrollseksjonen	Postboks 185 -	5804	BERGEN
	Sentrum		
Region Sør	Postboks 185	5804	BERGEN
	Sentrum		
Region Vest	Postboks 185	5804	BERGEN
	Sentrum		
Region Møre og Romsdal	Postboks 185	5804	BERGEN
	Sentrum		
Region Trøndelag	Postboks 185	5804	BERGEN
	Sentrum		
Region Nordland	Postboks 185	5804	BERGEN
	Sentrum		
Region Troms	Postboks 185	5804	BERGEN
	Sentrum		
Region Finnmark	Postboks 185	5804	BERGEN
	Sentrum		

Vedlegg

28.04.2015 Oversiktsskisse - flytdiagram journaler (L)(1451297)

FLYTDIAGRAM

Landingsforskriftens § 16

8.3 Veiledning om krav til vekter og adskillelse, merking og lagring av fisk – forskrift om landings- og sluttseddel (Landingsforskriften)

Mottakere og kjøpere av fisk

Saksbehandler: Roger Fiksdal
Telefon: 91333901
Seksjon: Kontrollseksjonen
Vår referanse: 14/8593
Deres referanse:
Vår dato: 03.12.2014
Deres dato:

Att:

VEILEDNING OM KRAV TIL VEKTER OG ADSKILLELSE, MERKING OG LAGRING AV FISK - FORSKRIFT OM LANDINGS- OG SLUTTSEDDEL (LANDINGSFORSKRIFTEN)

Fiskeridirektoratet viser til at forskrift om landings- og sluttseddel (landingsforskriften) ble vedtatt av Nærings- og fiskeridepartementet (NFD) 6. mai 2014. Forskriften trer i kraft 1. januar 2015.

I den forbindelse sender vi ut denne veiledning for å presisere gjeldende og nye krav til veieplikt og vekter samt krav til adskillelse, merking og lagring av fisk. Vi legger også ved landingsforskriften i sin helhet.

I den nye landingsforskriften videreføres veieplikten samtidig som en stiller noen nye tekniske krav til vektsystemene som skal brukes i forhold til gjeldende forskrift. Nytt er også oppbyggingen av landingsforskriften der kravene som omhandler veieplikten nå beskrives i § 5 (Veieplikt), mens de tekniske kravene som stilles til vektsystemene gis i § 6 (Krav til vekt, plassering og adgang).

Videre vil krav som stilles til adskillelse, merking og lagring av fisk som landes kunne påvirke hvilke vektsystemer som kan brukes samt hvordan slike vektsystemer monteres og integreres i bedriftens mottakslinje. Dette beskrives i landingsforskriftens § 17 (Adskillelse, merking og lagring).

For øvrig vil Fiskeridirektoratet minne om plikten til å samarbeide og tilrettelegge for kontroll.

1 Plikt til samarbeid og tilrettelegging for kontroll ved en oversiktlig logistikk

Fiskeridirektoratet vil minne om at de som blir kontrollert skal samarbeide med kontrollstyresmaktene ved gjennomføring av kontroll, jf lov 6. juni 2008 nr 37 om forvaltning av viltlevande marine ressursar (havressursloven)¹ § 45 hvor det heter at:

«Dei som vert kontrollerte i samsvar med føresegner som er gjevne i eller i medhald av lova eller anna lovgjeving som er nemnd i § 44, skal samarbeide med kontrollstyresmaktene ved gjennomføring av kontroll...»

Den som blir kontrollert skal medvirke slik at kontrollen blir så god som mulig og at inspektørene får et tilstrekkelig grunnlag for gjennomføring av kontroll.

Denne samarbeidsplikten innebærer at det skal gis uhindret og direkte tilgang til blant annet fiskemottak, samt relevante dokumenter og opplysninger, jf havressurslovens § 46 første og andre ledd.

Samarbeidsplikten inntreer så snart Fiskeridirektoratets inspektører har ankommet mottaksanlegget. Slik medvirkning skal skje uoppfordret, men det betyr også at kontrollobjektet skal legge driften til rette slik at det er mulig å gjennomføre en god kontroll. Det vil blant annet si at ikke omsatte fangster til en hver tid, klart og tydelig skal merkes og holdes adskilt fra andre fangster. Omsatte og ikke omsatte fangster som sløyes skal også klart og tydelig kunne skilles fra hverandre. Plikten til å tilrettelegge for kontroll gjelder uavhengig av om det er inspektør tilstede eller ikke. Det vil si at dette er en generell plikt etter havressursloven.

Dersom det ikke i tilstrekkelig grad er tilrettelagt for kontroll kan Fiskeridirektoratets inspektører pålegge stans i aktiviteten, jf havressurslovens § 46 fjerde ledd hvor det heter at:

«Fiskeridirektoratet kan gje pålegg om å stanse fartøy, trekkje reiskapar eller sjølv trekkje reiskapar og forankring til slike og stanse andre pågåande aktivitetar om bord i fartøy eller på land. Fiskeridirektoratet kan vidare gje pålegg om å stanse transportmiddel. Fiskeridirektoratet kan plombere reiskapar og oppbevaringsstader for viltlevande marine ressursar, dokument, relevante opplysningar og gjenstandar.»

Pålegget kan blant annet benyttes i situasjoner hvor det er for dårlig oversikt til å holde ulike fangster fra hverandre.

¹ https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2008-06-06-37?q=havressursloven*

Som en del av denne plikten ligger at Fiskeridirektoratets inspektører kan pålegge endringer i arbeidsrutinene for å unngå senere stans i pågående aktivitet.

2 Føring av landings- eller sluttseddel

I henhold til landingsforskriften er den som lander, mottaker og kjøper i fellesskap ansvarlige for at landings- eller sluttseddel er korrekt utfylt og at opplysningene er riktige.

Landingsyddel skal fylles ut av mottaker (kjøper) og den som lander (selger) straks etter landing. Ved landing der omsetning skjer samtidig skal sluttseddel fylles ut straks etter landing. Seddelen skal fremdeles undertegnes av kjøper, og selger før denne forlater mottaksstedet.

Videre heter det i landingsforskriftens § 7 annet ledd at all fisk skal veies fortløpende ved landing. Dette innebærer at fangsten må veies i den tilstanden den blir landet og ført på seddel i samme tilstand. Dersom bunnfisk sløyes umiddelbart defineres dette som en del av landingen. I disse tilfellene skal fangsten veies sløyd og føres sløyd på seddel.

3 Veieplikt, krav om egnet og godkjent vekt

Mottaker og den som lander skal fortløpende veie all fisk ved landing.

Den som lander er ansvarlig for at all fisk veies ved landing i utlandet eller til utenlandsk fartøy utenfor territorialfarvannet.

3.1 Generelt om kravet til egnet og godkjent vekt

For at korrekt kvantum skal kunne føres på seddel stilles det krav om at den som mottar fisk skal ha en vekt som er egnet til bruk ved landing av fisk.

For at vekt skal anses som egnet i denne sammenheng er det krav at vekten har et display eller annen tydelig avlesning plassert i eller ved vekten samt at veid kvantum skal kunne avleses fortløpende og direkte. Veid kvantum skal være direkte og fortløpende synlig uten at noen må betjene menyer i vektsystemet, tilkoblede enheter eller datasystemer.

Vekten skal være plassert i mottaksområdet. Den som lander og inspektør skal ha uhindret og umiddelbar adgang til vekten.

Vekten skal også til enhver tid være godkjent i henhold til regler gitt i eller i medhold

av lov 26. januar 2007 nr. 4 om målenheter, måling og normaltids. Dette omfatter også at vekten til enhver tid må brukes rett og i henhold til de regler og eventuelle bruksbegrensninger som er satt til vektsystemet gjennom instrumentspesifikke forskrifter og vektens typegodkjenning.

Det understrekes at Fiskeridirektoratet kan avgjøre spørsmål om egnethet. Det vil si at selv om vekten er godkjent av Justervesenet kan Fiskeridirektoratet fatte beslutning om at vekten ikke er egnet til veiing av fisk og dermed ikke kan brukes ved landing av fisk og som grunnlag for føring av kvantum på seddel.

Dette fremgår av landingsforskriftens § 6 første ledd.

Forhold eller hendelser som kan påvirke veiingen eller vektens funksjon og vurderingen av vektens egnethet skal straks rapporteres til Fiskeridirektoratet.

4 Vekter brukt til mottak av pelagisk fanget fisk

Pelagisk fanget fisk til konsum skal veies på automatisk vekt før sortering og/eller pakking. Fisk fra slike landinger som ikke anvendes til konsum skal veies igjen umiddelbart etter utsortering. Fiskeridirektoratet understreker at dette er et nytt krav i landingsforskriften.

Det presiseres videre at vekt som benyttes til mottak av pelagisk fanget fisk skal:

- være egnet for veiing av fisk,
- godkjent i henhold til regler gitt i eller i medhold av lov 26. januar 2007 nr. 4 om målenheter, måling og normaltids,
- tilfredsstillende grunnleggende krav til presentasjon av veid kvantum samt
- ved bruk av automatiske vekter tilfredsstillende grunnleggende krav til summeringsfunksjon, totalteller og stoppfunksjon.

Automatisk vekt skal ha mer enn ett telleverk, hvor det ene skal være en totalteller som løper kontinuerlig og som ikke kan nullstilles uten å bryte forseglinger. Totalteller skal vise minimum 8 siffer uten desimaler med en minste deling på maksimalt 1 kilo. Totalteller og veid kvantum skal være direkte og fortløpende synlig uten at noen må betjene menyer i vektsystemet, tilkoblede enheter eller datasystemer. Display eller annen tydelig avlesning skal være plassert i eller ved vekten.

Ved at det er krav om at alle typer automatiske vekter skal ha en totalteller vil det medføre at vektsystemer (automatisk summerende beholdervekt) som i dag brukes ved landing av fisk til industriformål nå også skal ha en totaltellerfunksjon slik som beskrevet. Vekter brukt ved landing av fisk til industriformål skal videre tilfredsstillende de generelle kravene som er satt til presentasjon av veid kvantum.

Ved bruk av automatiske vekter skal all tilførsel av fisk til vekten stoppe automatisk dersom indikatoren ikke er i stand til å registrere kvantum på grunn av registrerbare feil. Tilsvarende gjelder også dersom automatisk vekt som benyttes til veiing av pelagisk fanget fisk til konsum ikke tareres ved oppstart og jevnlig under bruk. Det skal ikke kunne gjøres endringer på virkemåten eller styringen til en slik stoppfunksjon. Det vil si at styringen til stopp-funksjonen må kobles og realiseres slik at den kan forsegles for beskyttelse mot endringer.

Ved bruk at transportbåndvekt for veiing av pelagisk fanget fisk til konsum minnes det om at vekten skal brukes innenfor den angitte minimums (Q_{min}) og maksimum (Q_{maks}) belastningen for vekten. Videre så har transportbåndvekter en generell begrensning på verdi for minste summerte mengde. Transportbåndvekten kan ikke brukes til bestemmelse av et mindre lande kvantum fisk enn hva som er verdien for transportbåndvektens minste godkjente summerte mengde. Vektens minste godkjente summerte mengde skal være merket på vekten og er beskrevet i vektens dokumentasjon og typegodkjenning

Ved bruk av transportbåndvekter må en også påse at vektens nullpunkt til enhver tid er korrekt. Transportbåndvekter brukt til veiing av pelagisk fanget fisk skal tareres / nullstilles ved oppstart og videre fortløpende i bruk minimum hvert 30. minutt. Vektens hovedindikator skal være plassert i eller ved vekten slik at veid kvantum, informasjon om vektens aktuelle belastning og nullpunkt kan betjenes og avleses samtidig som vektenhet og fiskestrøm over vektenheten er synlig.

Automatisk vekt som benyttes til veiing av pelagisk fanget fisk til konsum og industriformål skal ha slavedisplay. Fra styrehuset på fartøyet skal veid kvantum kunne avleses fortløpende.

5 Vekter brukt til mottak av hvit- og bunnfiskarter

5.1 Ikke-automatiske vekter

Ved bruk av ikke-automatiske vekter skal vektens display eller tilsvarende tydelig avlesningsmulighet være plassert i eller ved vekten, herunder være synlig for den som lander.

Kar som brukes skal tareres eller være merket med korrekt tara slik at rett veid kvantum kan beregnes.

For at ikke-automatiske vekter (for eksempel pallevokter) skal oppfylle kravet til egnethet kreves det at delveiinger loggføres og gjøres tilgjengelig for inspektør.

5.2 Gradere og automatiske vektsystemer til mottak av hvit og bunnfisk arter

Fiskeridirektoratet understreker at det som utgangspunkt er tillatt å bruke gradere og automatiske vektsystemer ved mottak av hvit- og bunnfiskarter. Slike vektsystemer skal være egnet for veiing av fisk. Det vil si at gradere og automatiske vektsystemer skal være konstruert slik at de fortløpende kan veie hele fangsten uten manuell håndtering av enkeltfisk eller delmengder. I tillegg skal grunnleggende krav til summeringsfunksjon samt presentasjon av veid kvantum oppfylles.

Gradere og automatiske vektsystemer som benyttes ved landing av fisk skal være slik utformet at korrekt kvantum blir veid, registrert og ført på seddel.

Automatisk vektsystemer herunder gradere og automatisk summerende beholdervekter skal ha mer enn ett telleverk, hvor det ene skal være en totalteller som løper kontinuerlig og som ikke kan nullstilles uten å bryte forseglinger. Totalteller skal vise minimum 8 siffer uten desimaler med en minste deling på maksimalt 1 kilo. Totalteller og veid kvantum skal være direkte og fortløpende synlig uten at noen må betjene menyer i vektsystemet, tilkoblede enheter eller datasystemer. Display eller annen tydelig avlesning skal være plassert i eller ved vekten.

Funksjoner for summering av enkeltveiinger må være en del av vektens typegodkjenning. Vektsystemer der summering av veid kvantum gjøres i tilknyttede datasystemer som ikke er del av vektens typegodkjenning vil av Fiskeridirektoratet ikke anses som egnet for bruk ved mottak av fisk for føring på seddel.

Grader (automatisk vekt for veiing og summering av enkeltfisk) må ha sikkerhet for at hver enkelt fisk som går over vekten blir korrekt registrert og veid. Grader skal klare å registrere og veie all fisk som går over vekten uten manuell håndtering. Det vil si at gradere må ha et system for automatisk tilbakeføring av fisk som ikke er blitt korrekt registrert og veid, til ny veiing over graderen.

Ved bruk av grader og andre automatiske vektsystemer skal hele fangsten veies fortløpende på samme vektsystem. Dette innebærer at fangsten ikke kan splittes i flere deler for å veie deler av fangst på grader /automatisk vekt og deler av samme fangst på en ikke-automatisk vekt.

Automatiske vektsystemer som tilføres en kontinuerlig strøm av fisk eller har en automatisk styrt mating av enkeltfisker inn på vekten skal ha en funksjon der tilførsel av fisk inn på vekten automatisk stoppes dersom indikatoren ikke er i stand til å registrere kvantum på grunn av registrerbare feil. Styringen til stopp-funksjonen må realiseres og kobles slik at tilgang til styringen kan forsegles for beskyttelse mot endringer.

6 Adskillelse, merking og lagring

Ved landing skal all fisk fra et fartøy holdes adskilt fra fisk som landes fra andre fartøy frem til veiingen er avsluttet og seddel skrevet.

All fisk som mottas skal merkes på fartøynivå slik at den entydig kan knyttes til landingen frem til uttak for produksjon eller transport bort fra mottaksstedet før produksjon. Merkingen skal skje umiddelbart etter at veiingen er avsluttet. Hvis fisken mottas på annen måte enn ved landing, skal merkingen skje fortløpende under mottaket.

Bedriftens mottaksanlegg må være slik konstruert og brukes på en slik måte at fisk fra pågående landing ikke blandes med fisk fra tidligere landinger før veiing av pågående landing er avsluttet og rett kvantum er registrert og seddelført. Dette gjelder også ved bruk av automatiske vektsystemer og/eller andre vektsystemer som er bygd inn og integrert i bedriftens mottakslinje.

7 Håndhevelse

Fiskeridirektoratet vil håndheve landingsforskriften etter dens ordlyd.

Dersom den enkelte mottaker eller kjøper av fisk i dag ikke er i stand til å oppfylle kravene i landingsforskriften og det som står beskrevet i dette brevet er det den enkeltes ansvar å finne løsninger som oppfyller landingsforskriftens krav.

Fiskeridirektoratet vil i en slik prosess være behjelpelig med å vurdere om planlagt omlegging av vektssystem, logistikk med mer er innenfor regelverket. Det oppfordres derfor til å søke bistand og råd fra direktoratets regioner.

Med hilsen

Thord Monsen
seksjonssjef

Roger Fiksdal
rådgiver

Vedlegg: Forskrift 6. mai 2014 nr 607 om landings- og sluttseddel
(landingsforskriften)

Mottakerliste:

Mottakere og kjøpere av fisk

Kopi til:

Fiskeri og Havbruksnæringens Landsforening Jan Brødreskift	Vestnorsk Havbrukslag	5035	BERGEN
Justervesenet Kjell Arild Tharaldsen Marthe Kulset Dahl	Fetveien 99	2007	KJELLER
Norges Fiskarlag	Postboks 1233 Sluppen	7462	TRONDHEIM
Norges Kystfiskarlag	Postboks 97	8380	RAMBERG
Norges Råfisklag	Postboks 1263 Sluppen	7462	TRONDHEIM
Norges Sildesalgslag	Postboks 7065	5020	BERGEN
Norske Sjømatbedrifters Landsforening	Postboks 639 Sentrum	7406	TRONDHEIM
Pelagisk Forening/Pelagisk Servicekontor AS	Slottsgaten 3	5003	BERGEN
Region Finnmark kontrollseksjon	Postboks 185 Sentrum	5804	BERGEN
Region Møre og Romsdal kontrollseksjon	Postboks 185 Sentrum	5804	BERGEN
Region Nordland kontrollseksjon	Postboks 185 Sentrum	5804	Bergen
Region Sør kontrollseksjon	Postboks 185 Sentrum	5804	BERGEN
Region Troms kontrollseksjon	Postboks 185 Sentrum	5804	BERGEN
Region Vest kontrollseksjon	Postboks 185 Sentrum	5804	BERGEN
Rogaland Fiskesalgslag SL	Postboks 1539 Kjelvene	4093	STAVANGER
Skagerakfisk SL Steinar Eliassen	Postboks 401	4664	KRISTIANSAND S
Sunnmøre og Romsdal Fiskesalgslag	Postboks 408 Sentrum	6001	ÅLESUND

Kopi til:

Thomas Sandvik

Tore Loktu

Trond Keysan

Vest-Norges Fiskesalslag

Postboks 83

6701 MÅLØY

Mottakerliste:

Mottakere og kjøpere av fisk

Kopi til:

Fiskeri og Havbruksnæringens Landsforening Jan Brødreskift	Vestnorsk Havbrukslag	5035	BERGEN
Justervesenet Kjell Arild Tharaldsen Marthe Kulset Dahl	Fetveien 99	2007	KJELLER
Norges Fiskarlag	Postboks 1233 Sluppen	7462	TRONDHEIM
Norges Kystfiskarlag	Postboks 97	8380	RAMBERG
Norges Råfisklag	Postboks 1263 Sluppen	7462	TRONDHEIM
Norges Sildesalgslag	Postboks 7065	5020	BERGEN
Norske Sjømatbedrifters Landsforening	Postboks 639 Sentrum	7406	TRONDHEIM
Pelagisk Forening/Pelagisk Servicekontor AS	Slottsgaten 3	5003	BERGEN
Region Finnmark kontrollseksjon	Postboks 185 Sentrum	5804	BERGEN
Region Møre og Romsdal kontrollseksjon	Postboks 185 Sentrum	5804	BERGEN
Region Nordland kontrollseksjon	Postboks 185 Sentrum	5804	Bergen
Region Sør kontrollseksjon	Postboks 185 Sentrum	5804	BERGEN
Region Troms kontrollseksjon	Postboks 185 Sentrum	5804	BERGEN
Region Vest kontrollseksjon	Postboks 185 Sentrum	5804	BERGEN
Rogaland Fiskesalgslag SL	Postboks 1539 Kjelvene	4093	STAVANGER
Skagerakfisk SL Steinar Eliassen	Postboks 401	4664	KRISTIANSAND S
Sunnmøre og Romsdal Fiskesalgslag Thomas Sandvik Tore Loktu Trond Keysan	Postboks 408 Sentrum	6001	ÅLESUND

Kopi til:

Vest-Norges Fiskesalslag

Postboks 83

6701

MÅLØY

Vedlegg

14-115.jml

